له بلاو کراوهکانی مائیهری بهههشت

الوَلاَءُ وَالبرَاء فِيالإِسْلاَم دۆستايەتى و خۆبەريكردن له ئيسلامدا

نوسيني زاناي پايمبمرز

فضيلة الشيخ صاكح بن فونران الفونران

ولاس گیران و لهسمر نوسبن ماموستا عکی خان

پيداچونه، وي ماموستا خليِل أحمد

چاپی سنیس،ر ۱٤۳۹ه

ماٽپەرى بەھەشت ba8.org

ما لّپه رِیّکی ئیسلامی زانستی په روه رده یی یه و له پیّناو بلاوکردنه وهی ئه و ئیسلامه یه که سه له فی صائح - پیّغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوه لانی (رضی الله عنهم) له سه ری بوون - وه سه ر به هیچ گروپ و لایه نیّکی حیزبی نیه.

ماليهرى بهههشت

ئەو كتيب و بابەت و ليكۆنينەوە شەرعيانە بلاو دەكاتەوە كە دەبنە ھۆى:

- ۱. شارهزاکردنی موسولهانان و پهروهرده کردنیان لهسهر ریّگا راسته کهی ئیسلام، که بریتی یه له قورئان و ئهمهش دهسته به ردهبی به گهرانه وه بو پهیره وه رهسه نه کهی ئیسلام، که بریتی یه له قورئان و سوننه ت، به تیّگه شتنی پیّشین و پیّشه و ایانی ئومه ت.
- ۲. پاک کردنه وه ی بیروباوه پ و پهوشتی موسول انان، له دیارده کانی شیرک و کوفر و تاوان.
 - ٣. پالاوتن و تهصفیه کردنی ئاینی ئیسلام له بیدعه و بۆچونه داهینراوه کان.
- وریا کردنهوهی موسولهانان له شوینهواری خراپی ریوایه ته لاواز و هه لبه ستراوه کان.
- ۵. پتهو کردنی برایه تی یه کی راسته قینه له سهر بناغه فراوانه جینگیره که ی ئیسلام و نه هینشتن و که مکردنه و هی ده مارگیری مه زهه بی و حیزبی.

ئامانجمان:

ناشناکردنی کۆمه لگایه له ئیسلامی په سه ن و دروستکردنی تاك و كۆیه تی بۆ تیگه شتن له سهرچاوه كانی كه بریتین له قورئانی پیرۆز و سوننه تی صه حیح و ناشکراکردنی ئه و شتانه ی كه نامۆن به ئیسلام و خراونه ته نیویه وه به چه ندین ده سته واژه ی ده نگ و په نوسراوی له بواره كانی بیروباوه پ و په و په و ناكار و په روه رده و زانست و پزیشكی و گه شه ی كۆمه لایه تی.

خودایه داوات نی دهکهین دامهزراومان بکهیت ، وتهوفیقمان بدهیت بو ههر کار وگوفتاریکی جوان وچاک بهو شیوهیهیی کهخوت نیی رازیت.

ستافى مائيهرى بهههشت

پیشه کر مامؤستا ربه ریز:

مامۆستا خەلىل ئەحمەد

سوپاس وستایش بۆ پەروەردگارى جیهانیان كه فەرموویەتى: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحاً وَقَالَ إِنَّنِي مِنْ الْمُسْلِمِينَ ﴾.

وسه لات وسه لام لهسه ر باشترین بانگخواز بن ته نها خواپه رستی گهوره مان «موحه ممه د» وله که س و کاری باوه پرداری و خیزان و هاوه لانی و شوینکه و تا پروژی دوایی.

پاشان : به راستی د قستایه تی و د ژایه تی له پیناو خودای گهوره پهیوه ندییه کی گهوره و مه زنیان هه یه بیروباوه ری موسلمانه وه ، وشوینه وایان هه یه لهسه ر ره وشتی موسلمان که ئینکار ناکریت، وله به رئه وه گهلانی موسلمان نوینه رایه تی ته نها ئوممه تیك ده که ن که بریتی یه له ئوممه تی ئیسلام پیویسته لهسه ر تاکی موسلمان (که خشتیکه له خشته کانی ئه م ئوممه ته) که ریز په ر نه بیت وله کومه لی موسلمانان

دەرنەچێت، وخۆشەويستى و دۆستايەتى ودلسۆزى بۆ خوداى گەورەو پاشان بۆ كۆمەلنى موسلمانان ھەبێت وەك خواى گەورە فەرموويەتى: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ [المائدة:٥٥].

وههموو ههسته كانى پهيوهست بينت به ئوممه تى ئيسلامه وه وهك پيغه مبه رى خوا في فهرموويه تى : «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِم وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَل الْجُسَدِ الواحد، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوُ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجُسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْخُمَّى» متفق عليه عن النعمان بن بشير واللفظ لمسلم.

جا باوه پ كامل نابيت به دوستايه تى و درايه تى له پيناو خودا نهبيت ، وهك پيغه مبه رى خوا ده فه رمويت : «مَنْ أَحَبَّ للله وَأَبْغَضَ للله وَأَعْطَى لِللهِ وَمَنَعَ لِللهِ وَمَنَعَ لِللهِ وَقَدِ اسْتَكْمَلَ الإِيمَانَ»، (رواه الامام أحمد وأبو داود والترمذي وهو في السلسلة الصحيحة للشيخ الألباني).

وئهوهش بزانه ئهم دۆستايهتى ودژايهتى يه مهسهلهيهكى گرنگ وبنچينهيهكى مهزنه له بنچينهكانى باوهر.

وئهم کتیبهی که به ریز ماموّستا علی خان وه ریگیزاوه کتیبینکی به سوود وپوخته له سهر ئهم بابه ته وله لایه ن (شیخ فوزان) هوه نوسراوه که که سینکی ناسراوه و هه لاکه و توه له بواری عه قیده، وبه یه کیک له متمانه پیکراوه کان داده نریّت له عه قیده ی ئه هلی سوننه دا خوای گه و ره بیپاریزیّت.

ئهم وهرگیّرانهش لهسهر داوای به ریّز ماموّستا علی خان که پیداچوونه وهی بوّ بکهم بینیم وهرگیّرانه کهش وه ک ئهسله کهی پوخت و بی گریّیه، له کوّتایدا داواکارم له خوای گهوره پاداشتی هه موو لایه کمان به خهیر بداته وه، و خویّنه ری به ریّزیش سود مه ند بیّت له خویّندنه وه ی. آمین

وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

يێشەكى

«سویاس بۆ خوا، سویاس بۆ پەرستراوى ھەق، سویاسنك شايسته بي به جهلالهت وگهورهیی ئهو، بهردهوام بی به بهردهوامی ئهو، قورس و سهنگین بیّ به سهنگینی عهرشی ئهو، فراوان و زوّر بیّ به زوّری دروستکراو و وشه کانی ئهو، به ژمارهی ئهوهی به چاو دهبینری و ئهوهشی به چاو نابینری لەسەرسورھيننەرەكانى قودرەتى ئەو، سوپاس بۆ ئەو خوايەى كە دلامانى بە نووري ئيسلام رووناك كرد، تاريكيي وچهوتي نهفاميي لهسهر دلمان لابرد، سوپاس بۆ خوا لەسەر نىعمەتى ئىسلام، ئىمان، ئەمان، سوننەت، لە سەر نىعمەتى قورئان، سوياس بۆ ئەو خواپەي، كە ھەقى سەرخست و دەرخست، ناهه قى لابرد و ژير خست، سوپاس بۆ خواى بى شهريك، بى رەفيق، بى هاوهل، بي هاوسهر، تهنيا له ناوهكانيا، تهنيا له سيفهتهكانيا، تهنيا له زاتیا، تهنیا له کرداریا، هیچ شتیک وه کو خوا نیه و ههر ئهوه بیسهری بینا، تاکه بی نیاز، تاکه جینی نیاز، بی نیاز به ههموو مهخلوقات، جینی نیازی خهالك و كهون و كائينات، نه له كهس بووه و نه كهسى لي بووه، زانا و

ئاگاداره بهوهی بووه و بهوهی ئهبی، بهوهی نهبوه و بهوهشی نابی، گهر ببوایه چون دهبوو، بو نهبووه و بو نابی ؟

شایه تی نه ده م - شایه تومانیک رزگارم کا و سوودم پی بگهیه نی له روزیک، که نه مال و نه سامان سوود ناگهیه نن تؤسقالیک، مه گهر که سیک دلی ساغ بی و له بی خوای گهوره سولخا بیت چون سولخانیک - که وا هیچ پهرستراویک به هه ق نیه، ته نها الله نه بیت، هه رالله شایسته ی پهرستن و روولیکردن و هاوارپیکردنه، جگه له نه و هیچی تر شایسته ی پهرستن نییه.

تەنھا ئەو شايستەي پەرستنە، ھەرچى غەيرە ئەو ھەيە سەرەنجامى بۆ نهمان و فهوتان و لهناوچوونه. «أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا رسول الله)، سوپاس بو ئهو خوایهی که پینغهمبهریکی به «رَحْمَةَ للْعَالَمین» رهوانه کرد، همرچی خرایی و چهوتیی و چهپهانی و گهندهانی و ههالدیری و ستهمى روونكردهوه و لابرد. شايهتى ئهدهم كهوا موحهمهد بهنده و پهیامبهر و رهوانه کراوی خوایه، رهوانهی کرد له بو سهرجهمی گهلان، خۆشەويستمان، مامۆستامان، سەرمەشقمان، نورى چاومان، بە جوانى بە ئەركەكەي ھەستا، بە بى وچان، بە بى وەستان، بە بى كۆلدان، بە تىكۆشان، به جوانی بانگهوازهکهی گهیان، خهلکی له خهو ههستان، تا ئهوهبوو: نهزانی فيركرد، چەوتى راستەوە كرد، پيسى پاكەوە كرد، ليللى روونەوە كرد، تاریکی روزشنهوه کرد، غهم و خهفهت و پهژاره و نارهحهتی و نههامهتی و مه ینه تی و شهر و ئاشوبی لابرد -به نه فس ومال وسامان و دایك وباو كمه و ه به فیدای خوی ورنبازه کهی جم-، بهزهیی و رهجمه ت له بو جیهانیان، سهلات

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

وسه لامی خوا لهسهر خوی وخانه واده وکهس وکاره پاك وبه ریزه کانی، هاوه له مهرد وجوامیره کانی، وخیران و شوینکه و تووانی به چاك تا روزیی دوایی» دا

داوى ئەوە.

خوینهری سهنگین: ئهم کتیبه باس له یه کیک بابهته گرنگه کانی ئیسلام ده کات، که یه کیکه له داخوازیه کانی شهیه تومان، له پیویستیه کانی خوشویستنمان، بو پهروهردگارمان، بو پهیامبه رمان، بو دینمان.

چونکه که خوامان خوشویستوه، ئهبیت خوشهویسته کانی ئهویشمان خوشبویت، دوژمنه کانیمان رق لیبیت.

که پهیامبهرمان خوشویستوه -لهبهرئهوهی خوشهویستی خوایه- ئهبینت خوشهویسته کانیمان خوشبویت، دوژمنه کانیمان رق لیبینت.

که دینی ئیسلاممان خوشویستوه -لهبهر ئهوهی دینی هه لبژیردراوی خوایه-، ئهبیت خوشه ویستانیمان خوشبویت، دوژمنانیمان رق لیبیت.

بِؠؙؙۿؙ؆ۺ۠ڞ

ا بروانه: پیشه کی کتیبی «دهمینك له میژوی ئیسلام» به دهستكاریهوه.

ئەمانەش مەعلومن وبانگەشەى خۆشويستنى لەسەر راوەستاوە، لە عەقلىشدا مومكىن نىھ بانگەشەى خۆشويستنى خۆشەويستىنى بكەيت وخۆشەويستانىت خۆشنەويت، يان برۆى دوژمنانىت خۆشبويت، ئەمە پىمان دەلىنت ئەو بانگەشەكردنە راست نىھ، بەللكو دژى بانگەشەكەيە، چونكە كە دوژمنىت خۆشويست، يانى رقت لەمە، كە خۆشەويستەكانىت خۆشنەويست، يانى ئەمىشت خۆشناويت.

ئيبن قەييم لە نونيەكەى خۆيدا ئەلى

أَتُحِبُ أَعْدَاءَ الْحَبِيبِ وَتَدَّعِي حُبًّا لَهُ مَا ذَاكَ فِي إِمْكَانِ وَكَدَا تُعَادِي جَاهِدًا أَحْبَابُهُ أَيْنَ الْمَحَبَّة يَا أَخَا الشَّيْطَانِ وَكَذَا تُعَادِي جَاهِدًا أَحْبَابُهُ أَيْنَ الْمَحَبَّة يَا أَخَا الشَّيْطَانِ لَيْسَ الْعِبَادَةُ غَيْرَ تَوْجِيدِ الْمَحَبَّ ـةِ مَعَ خُضُوعِ الْقَلْبِ وَالأَرْكَان

ئهمه سهرباری ئهوهی: ئهم باسه وه کو شیخ حهمه بن عه تیق -رحمه الله-، ئه لنی: «هیچ حوکمینک نیه له قورئاندا به لنگهی لهم حوکمه -واته الولاء والبراء- زیاتر و رونتری له باره وه هاتبیت، دوای باسی ته وحید (»۲.

«بهراستی یه کیک له گهوره ترین واجبه کان به سهر ئیمانداره وه:
خوشویستنی خوا وخوشویستنی ئهوانه یه که خوشی ده ویت: له گوفتاره کان
وکرداره کان به ئاشکرا ونهینیانه وه، ههوره ها خوشویستنی ئهو شته
دیارانه یه «الأشخاص» و وی فریشته کان وپیاو چاکان، ودوستایه تیان
بکه یت، ههوره ها رق لیبونی ئهوه ی خوا رقی لییه تی: له گوفتاره کان
وکرداره کان به دیار ونادیاریانه وه، که ئهم بنچینه یه دلنی ئیمانداردا
چهسپا، ئهوسا دلنیا نابیت له دوژمنی خوا، وله گهلیدا دانانیشیت.. به لام
که ئهم بنه مایه له دلنی زوربه ی خه لکدا لاواز وسست بو، ده بینی زوربه ی

له گهرچی نهم باسهش له باسه گرنگه کانی تهوحیده، به لام پیده چینت مه به ستی له روی «المطابقه»وه بیت، نه ک له روی «التضمن» و «اللزوم».

آ سبیل النجاة والفکاك من موالاة المرتدین والأتراك، ص ۱۹ ، للشیخ حمد بن عیق.

" له زماندا واته: «كُلُّ جِسْم لَه ارْتِفاع وظُهُور» به لام بق مروّق زالتره لهچاو به كارهيّنانى بق شته كانى تر. بروانه: «المعجم الوسیط»

خه لك واى لينهاتوه له گه ل د و ستانى خوا چونه له گه ل دو ژمنانى خواش وايه، ته نانه ت (وه خته) و لاتى ئيسلام وه ك و لاتى حه ربى ليديت، و نه ترساون له و تورهييه ى خوا، كه ئه رز و ئاسمانه كان و شاخه تو كمه كان، تواناى هه للگرتنى توره يى ئه ويان نيه » .

بۆیه ههستاین به وهرگیّران ورونکردنهوهی ئهم کتیّبه بچوکه له قهباره، گهوره له ناوهروّك، به ئومیّدی ئهوهی ببیّته مایهی پرکردنهوهی ئهو کهلیّنهی لهم بواره دا له دلان وکتیّبخانه کان به دی ده کریّت، خوای گهوره هیدایه تی دلّمان بدات، وزانستی به سود، وکرداری چاکمان پی ببه خشیّت، والله هو الهادی والموفق للصواب.

ئهگهرچی ئهمه زیاتر له شهش سالا بهر له ئیستا بو، به لام به هوی سهرقالیهوه نهمپهرژا ریکیبخهم وبهچاپی بگهیهنم، تا ئهوهبو خوای گهوره ئاسانی کرد ریخکمان خست وپیداچونهوهمان کرد وئامادهمانکرد بو چاپ - وههمیشه داوای ئاسانکاری لیده کهین-.

من كلام الشيخ حمد بن عتيق رحمه الله بتصرف، نقله عنه الشيخ عبد العزيز بن محمد السلمان رحمه الله، نقلته عنه من كتابه: «موارد الظمآن لدروس الزمان».

جا ههرچی له پهراویزهکان ههبیت زیادهی خودمن بویه به پیویستم نهزانیوه ههمو جاریک ئاماژهی پی بدهم.

له مهتنه که ش زیاده کانی خوم ده خهمه نیو ئهم دو کهوانه وه [].

له خوای میهرهبان دهپاریدمهوه -سهرباری بونی کهم وکوررتی له ناوه رو کررتی که و کررتی له ناوه رو کی کتیبه که و تیکه لبونی نیه تی و هرگیره که به گهوره یی و مه زنی و فه زلا و به خشنده یی و نیانی و میهره بانی خوّی، لینمانی و هربگریت، ، ئهوه ش ئومید و هیوامانه به پهروه ردگارمان، پهروه ردگارا توّی بیسه ر و زانا.

علوخاخ

زولحيججهي ٢٢٧ هـ

پاشان له شهعبانی ۳۳ کا هـ پیداچونهوهی کرا

له مزگهوتی قازی محمد له کهلار، له گهرهکی سیروان

دۆستايەتى وخۆبەرىكردن لە ئىسلامدا

سوپاس وستایش بۆخوا، وصهلات وسهلام لهسهر پهیامبهری خوا وئال وبهیت وهاوهلانی وشویننکهوتوانی تا روزی دوایی، پاشان.

بینگومان پاش واجب بونی خوشویستنی خوا وپهیامبهرهکهی، پیویسته خوشویستیمان بود دوستانی خوا ودژایه تیکردنی دوژمنانی ههبینتا.

نيّمه وهكو ئههلى سوننهت تهنها خوامان لهبهر خوى خوّشدهويّت ولهبهر خودى خوّى كهس وشتيّكمان خوّش بويّت لهبهر خوا جل جلاله خوّشمان دهويّت ولهبهر خودى خوّى خوّشمان ناويّت، پهيامبهراغان خوّشدهويّت لهبهر ئهوهى پهيامبهرى خوان، پياوچاكان ودوّستانى خوامان خوّشدهويّت لهبهر ئهوهى بوخوا صولّحاون ودوّستى خوان، كهعبهمان خوّشدهويّت چونكه خوا سبحانه كردويهتى به قيبله ومالى خوّى، جا ههرشتيّكمان خوّشبويّت لهبهر خوّشهويستيمانه بو خوا، خوّشهويستيش خوّشهويستى خوّشهويستهكهى خوّشدويّت. قال شيخ الإسلام: «..وَأَحَبُّ الْمَخْلُوقَ لِلَّه لَا لِغَرَضٍ آخَرَ, فَكَانَ هَذَا مِنْ تَمَامٍ حُبِّه لِلَّه, فَإِنَّ مَحَبَّةٌ مَحْبُوبِ الْمَحْبُوبِ مِنْ تَمَامٍ مَحَبَّة الْمَحْبُوب، فَإِذَا أَحَبَّ أَنْبِيَاءَ اللَّه وَأَوْلِيَاءَ اللَّه فَلُونَ مَحَبَّةٌ مُحْبُوبِ الْمَحْبُوبِ مِنْ تَمَامٍ مَحَبَّة الْمَحْبُوب، فَإِذَا أَحَبَّ أَنْبِيَاءَ اللَّه وَأَوْلِيَاءَ اللَّه فَإِنَّ مَحَبَّةٌ مُحْبُوبِ الْمَحْبُوبِ مِنْ تَمَامٍ مَحَبَّة الْمَحْبُوب، فَإِذَا أَحَبَّ أَنْبِيَاءَ اللَّه وَلُولِيَاءَ اللَّه وَلَوْلِيَاءَ اللَّه بَقَيْم يُحِبُّهُمْ وَيُحبُونِهُ أَذِلَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِرَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِرَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِرَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعْرَبُوبَ وَيَالُهُ وَيَنْهَى عَمَّا لِللَّهُ وَيَعْمُ لُلُهُ لَا لِعَيْرِه، وَقَدْ قَالَ تَعَالَى: ﴿فَسُوْنَ يَاتُى اللَّهُ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُهُ اللَّهُ وَيَعْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُونَ اللَّهُ وَيَخْبُولُ مَا لَكُوبُولُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَخْبُولُ اللَّهُ وَيَعْمَلُ مَا لَلَهُ وَيَعْمُ أَلِلُهُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَخْبُولُ اللَّهُ وَيَخْبُهُ اللَّهُ وَيُخْبُولُ الْمُؤْمِنِينَ بِهِ فِيمَا فَعَلَ وَمَنْ فَعَلَ هَدًا فَقَدْ وَيَتَاسَّى بِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَمَنْ فَعَلَ هَدَا فَقَدْ الْقَدْ فَقَدْ وَيَتَأَسَّى بِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَمَنْ فَعَلَ هَدَا فَقَدْ فَقَدُ الْمَتَعْمُ اللَّهُ وَيَا الْمُؤْمِنَ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ اللَّهُ وَيَعْمُ اللَّهُ وَلَا فَعَلَ وَمَا فَعَلَ وَالَعْمُ الْقَدْ

یه کینکیش له بنه ماکانی بیروباوه پی ئیسلامی ئه وه یه ': «فه رزه له سه رهم و موسلمانیک که بیروباوه پی ئیسلامی هه لگرتوه، دو ستایه تی موسلمانان بکات و دژایه تی دو ژمنانیان بکات، خه لکانی یه کتاپه رست و موخلیصی خوشبویت و دو ستایه تیان بکات، و پقیشی له هاوبه ش پهیداکه ره کان هه بیت و دو ژمنایه تیان بکات » ۲.

فَعَلَ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ، فَيُحِبُّهُ اللَّهُ، فَجَعَلَ اللَّهُ لِأَهْلِ مَحَبَّتِهِ عَلَامَتَيْنِ: اتِّبَاعَ الرَّسُولِ، وَالْجِهَادَ فِي سَبِيلِهِ».

ا بۆیه له بنهماکانه چونکه تۆکمهبونی نیّو مالّی موسلّمانان وبهردهوام بونیان وییشکهوتنیان لهسهر ئهم بنهمایه راوهستاوه، ههروهها له داخوازیهکانی خوّشویستنی خوایه.

آ گەلىك جار نەفام ودل نەخۆش ودەغەللەكان ئەلىن: بۆ باسى دۆستايەتى ورق لىبون، لەكاتىكدا ئەم سەردەمە سەردەمى برايەتى وپىكەوە ژيانە، ھەر ئىسلامە تۆوى رق وكىنە دەچىنىت؟!

له وهلامدا ئهلیّین: سهرهتا ئهم سهردهمه به پیچهوانهوه لهسایهی دیموکراتیدا زوّرترین کوشتار وجهنگی تیدا بوه به دریزای میزوی مروّقایهتی سهردهمیّکی وا خویّناوی کهم ویّنهیه.

دووهم: ئەمە كام بەرنامە وئاينى ئاسمانى يان زەمىنىيە ئەلىّى: دوژمنەكەت لە ھەر كوى بىنى ماچىٚكى نىٚو چاوانى بكە، كام بەرنامەيە كام حىزبەيە كام ئاينەيە ئەلىّى دوژمنەكەت

ئەمەش لە بىروباوەرى دىنى ئىبراھىم وھاوەللەكانىەتى، ئەوانەى كە خواى پەروەردگار فەرمانى پىكردوين شوينىيان بكەوين وچاويان لىبكەين\، وەك

خوّش بویّت ورقت لیّ نهبیّت ونهیّنی خوّتی لهلادا باس بکه وهکو ئهو بکه وبخوّ وبخوّرهوه وبپوّشه وههلّسه ودانیشه...؟؟!!، بیّگومان هیچ ژیریّك وا نالیّ وناكات.

ا ته نها له یه ک شت نه بیّت شویّنی ئیبراهیم ناکه وین، ئه ویش داوای لیّخو شبون کردنه بو بینباوه پر وموشریک، ئه مه ش ئه و ئایه ته ی شیخ باسی ده کات، هه لاّویّری کردوه و ئه فه نه مویّن (الله مِنْ شَیْءِ رَبَّنَا وَلِلا قَوْلُ إِبْرَاهِیمَ لأبیهِ لأسْتَغْفِرَنَ لَکَ وَمَا أَمْلِکُ لَکَ مِنْ اللّهِ مِنْ شَیْءِ رَبَّنَا عَلَیْکَ تَوکَلْنَا وَإِلَیْکَ أَنْبْنَا وَإِلَیْکَ الْمُصِیرُ واته: «له هه مو شتی کدا ئیبراهیم بکه نه جینگای چاولی که ری خوتان, ته نها له وه نه بیت که به باوکی خوی وت: داوای لیخو شبونت بوده که می له لای خوا, هیچ ده سه لاتی خواشم نیه, په روه ردگارا پشتمان به تو به ستوه و هه ربولای تویه ».

ئەمەش چۆن بوو؟

كاتيّك ئيبراهيم بانگهوازى باوكى كرد بۆ يهكتاپهرستى وازهيّنان لهبت پهرستى، باوكى بهرپهرچى ئيبراهيمى دايهوه، خواى گهوره فهرموى: ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًا *إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا *يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا *يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانِ وَلِيًّا *قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا *قَالَ مَرْاغِي الْتَعْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا *وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ مَلِيًّا *قَالَ مَانَتُهُ لَكُونَ مِنْ دُونِ مِنْ دُونَ مِنْ دُونَ عِلَيْكُ وَاعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ

خواى پهروهردگار ئەفەرموى: ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسُوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَعْضَاءُ أَبُداً حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ ﴾ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَعْضَاءُ أَبُداً حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ ﴾ [المتحنة: ٤].

اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَى أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿. جا ئيبراهيم عليه السلام فهرموى: سلاوت لينبيّت، من داواى لينخوشبونت بو ده كهم له لاى خوا، خواى گهوره به لوتفه له گهدنمدا ». جا خواى پهروهردگار ده فهرمويّت ئهم خهسلهتهى ئيبراهيم مه كهنه جينگاى چاولينكهرى وداواى لينخوشبون بو موشريك وكافران مه كهن. پهروهردگاريش باسى ئهو حالفتهى پيغهمبهر ئيبراهيم ده كات وعوزره كهى لهسهر ئهو قسهيهى رون ده كاتهوه.

ئهویش ئهوه یه که بوّی رون ده بیّته وه باوکی دو رّمنی خوایه وله سهر شیرکه که ی سوره ، ئهوسا حاشا له باوکی ده کات: ﴿وَمَا کَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِیمَ لِأَیهِ إِلّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِیّاهُ فَلَمّا تَبَیّنَ لَهُ أَنّهُ عَدُو لِلّهِ تَبَرّاً مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِیمَ لَأَوّاهٌ حَلِیمٌ ﴿ [التوبة: ١١٤]. پی شتر ئیبراهیم علیه السلام باوکی به جاهیل ده زانی بویه پینی وت: «سلام علیك» ئه مهش وته یه که به خه لکی جاهیل ده وتری و هو وه روه ردگار ده فه رموی : ﴿ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَکُمْ أَعْمَالُکُمْ سَلَامٌ عَلَیْکُمْ لَا نَبْتَغِی الْجَاهِلِینَ ﴾ ههروه ها: ﴿ وَقِیلهِ یَا رَبِ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَکُمْ أَعْمَالُکُمْ سَلَامٌ عَلَیْکُمْ لَا نَبْتَغِی الْجَاهِلِینَ ﴾ ههروه ها: ﴿ وَقِیلهِ یَا رَبِ لَوْ هَوْلُاءِ قَوْمٌ لَا یُؤْمِنُونَ * فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ یَعْلَمُونَ ﴾ ههروه ها: ﴿ وَعِبَادُ الرَّحْمَٰ النَّذِینَ یَمْشُونَ عَلَی الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴾. جا به الرَّحْمَٰ النَّذِینَ یَمْشُونَ عَلَی الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴾. جا به جاهیلی زانیوه به لام که بینی دوای پیشاندانی به لاگه کان ههر سوره له سهر شیرکه که ی و ده ستبه رداری نابیّت، ته به رای لیّکرد.

واته: «ئهی ئهوانهی ئیمانتان هیناوه.. به پاستی له ئیبراهیم وشویننکه و توه کانیدا نمونه ی چاك ههیه بز ئیوه که چاویان لیبکه ن وانه یا لیوه فیربین، که به گهله کهی خویانیان وت: ئیمه به رین له ئیوه وله و شتانه شی که له غهیره خوا ده یپه رستن، بی باوه پین به ئیوه و به و دین و ئاینه شی ئیوه ی له سه رن، ئیتر دو ژمنایه تی و پقه به رایه تی له نیوا نماندا به رپابوه تا ئه و کاته ی باوه په خوای تاك و ته نها ده هینن » .

ههورهها دينى موحومهديشه صلى الله عليه وآله وسلم، خواى ته عالا ده فهرموى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أُولِيَاءَ بَعْضُهُمْ أُولِيَاءً بَعْضُهُمْ أُولِيَاءً بَعْضُ مَنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ الله لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ [المائدة: ٥].

واته: «ئهی ئهوانهی باوه رتان هیناوه، نه کهن جوله که وگاور بکهن به دوّست و پشتیوان و هاو کار ویاریده ده ری خوّتان، ئهوانه ههندیّکیان دوّستی

بِينُ هُنَّىٰ شُنْتُ

لا ئهمهش واتاى: ((لا إله إلا الله) يه... ((لا إله) = ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ.. ﴾ ((إلا الله)) = ﴿حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

ههندیکی تریانن، جا ههرکهس له ئیوه دوستایهتیان بکات ئهوه لهوانه وحسابی وهك ئهوان بود دهکریت، بی گومان خوای گهوره هیدایهتی گهلی ستهمکار نادات».

ئەمەش بۆ حەرامىتى دۆستايەتىكردنى خاوەن كتىبەكانە بە تايبەت .

سهبارهت به حهرامينتى دوّستايهتيكردنى سهرجهم بي باوه ران به گشتى، دهفه رموينت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ ﴾ [المتحنة:

واته: «ئهی ئهوانهی باوه پتان هیناوه دوژمنانی من ودوژمنانی خوّتان مهکهن بهدوّست ویار ویاوه و پشتیوان وجینگای متمانهی نهینیهکانی خوّتان» دوّتان دوران و به خوّتان دوران و به نوران دوران دو

ا ئهگهر رق لیّبونی گاور وجوله که واجب بیّت ودوّستایه تیان حهرام بیّت له کاتیّکدا خاوهن کتیّب وکتیّبه که و پهیامبهره کهی ئیّمه ش به پاستخهره وهی ئه وهی ئه وان بیّت، به لکو قورئان بلیّت: نزیکترین بی باوه پان لیّتانه وه گاوره کانن، سه رباری ئه وه ش: رق لیبونیان واجب بیّت ودوّستایه تیان حهرام بیّت، نهی چ جای شیوعی وبوزی و ناگر په رست ولیبرالی وعهلانی و ... هتد...

۱ هۆكارى دابەزىنى ئەم ئايەتەش چىرۆكىكە كە لە صەحىحى بوخارى موسلىمدا ھاتوە، عهلى صلى الله على الله عليه وسلم من وتهبو مهرسهدى غهنهوى وزوبهیری نارد -له ریوایهتیکی بوخاریدا ئهانی میقدادی کوری ئهسوهد- وههمویشمان ئەسپ سوار بوین، فەرموى: برۆن ھەتا دەگەن بە «باخەكەي خاخ -شوپنيك نزيك مهدینه- »، لهویدا ئافرهتیک له موشریکهکان دهبینن نوسراویکی یییه له حاته بی کوری بەلتەعەوە بۆ موشرىكەكان، ئەوەبو گەيشتىن ينى لەسەر وشترىكدا بو لەو شوپنەي يه يامبهر صلى الله عليه وسلم فهرموي، وتمان: بينه نامه كه، وتى: نامهم ييّ نيه، يخمان به وشتره که یدا و گهراین نوسراوه که مان نه دوزیه وه، هه ردو هاوریکه م وتیان: وانازانین نوسراوی يينيت، وتمان: يهيامبهر صلى الله عليه وسلم ههرگيز دروي نهكردوه، (عهلي وتي:) ئهو کتیبه بهینه وهگهرنا (سویند بهوهی سویندی یی دهخوین) دلنیابه روتت دهکهینهوه تا دەيدۆزىنەوە، كە بىنى زۆر سورن دەستى برد بۆ پشتىننەكەي ونامەكەي كە خرابوه نيو پەرۆيەكەوە دەرھيننا، -لە ريوايەتىكى بوخارىدا ئەلىن: تەماشا دەكەين تىيدا نوسراوە لە حاتهبي كوري بەلتەعەوە بۆ خەلكانىك لە موشرىكەكان لە خەلكى مەككە ھەندىك ههوالني پهيامبهري بو ناردبون- ئيمهش بردمان بو پهيامبهري خوا صلى الله عليه وسلم، عومهر وتى: ئەي پەيامبەرى خوا ئەوە خيانەتى كردوە لە خوا ويەيامبەر وئيمانداران، ئيزنم بده با له گهردني بدهم، فهرموي: ئهي حاتهب چي واي ليکردي ئهوهي بکهي، وتي: (له ریوایهتیکی بوخاریدا: ئهی پهیامبهری خوا پهلهم لی مهکه، نه بی باوهر بوم ونههه لا گهراومه ته وه و دازیم به کوفر دوای ئیسلام بونم، به لکو خوشه ویستیم بو ئیسلام زیادی کردوه) والله هیچم نیه که بیته مایهی بی باوهر بونم بهخوا وپهیامبهره کهی صلی الله عليه وسلم، (نه گۆراوم ونههه لگهراومه تهوه) به لكو ويستم لاى ئهو خه لكهى قورهيش

به للكو خواى پهروهرد كار خوشويستنى بى باوه رى حه رام كردوه، ئه كه رله نزيكترين كه سيش بين، خوا سبحانه ده فه رمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ ﴾ [التوبة: ٢٣].

دەستيّكم هەبيّت بەھۆيەوە خواى گەورە مال ومنداللهكەم بپاريّزيّت، كەسىش نيه له هاوەلاّنت مەگەر لەوى كەسانيّكى ھەيە لە عەشيرەتەكەى بەھۆيانەوە خواى گەورە مالا ومنداللهكەى دەپاريّزيّت، پەيامبەر صلى الله عليه وسلم فەرموى: «راست دەكات، هيچى پى مەليّن لە خير نەبيّت»، عومەر وتى: ئەوە خيانەتى كردوه لە خوا وپەيامبەر وئيمانداران، ئيزنم بده با لە گەردنى بدەم، پەيامبەر صلى الله عليه وسلم فەرموى: ئايا لە بەشداربوانى شەرى بەدر نيه، بەشكو خوا سبحانه ئەھلى بەدرى بينى بيّت فەرموبيّتى: ھەرچيتان دەويّت بيكەن، بەھەشتان بۆ مسۆگەرە، من ليّتان خۆشبوم، ئەوەبو فرميسك بە چاوەكانى عومەر ھاتە خوارەوە و وتى: الله ورسولە أعلم، خوا وپەيامبەرەكەى زاناترن، (لە چاوەكانى عومەر ھاتە خوارەوە و وتى: الله ورسولە أعلم، خوا وپەيامبەرەكەى زاناترن، (لە رپوايەتيّكى بوخاريدا: ئەوەبو خواى گەورە سورەتەكەى دابەزاندە خوارەوە: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ رَبُولُهُ فَقُدْ طَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾.

واته: «ئهی ئهوانهی باوهرتان هینناوه، باوك وبراكانتان مهكهن به دوّستی خوّتان ئهگهر هاتو كوفریان له ئیمان پی باشتر بو، جا ههركهس له ئیوه دوّستایه تیان بكات، ئهوا ئهوانهن زاله وستهمكار».

[پاشان هه وه شه یه کی توند ده کات له وه ی خو شویستی دونیا بخه یته پیش خو شویت خوا و په یامبه و وجیها دکردنه وه له پیناویدا، ده فه رموی: ﴿ قُلْ إِنْ كَانَ آباؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالُ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشُونَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَیْكُمْ مِنَ اللّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِیلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّی یَا تِي اللّه بِأَمْرِهِ وَاللّه لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْفَاسِقِینَ ﴾.]

ههروهها خواى گهوره دهفهرمى: ﴿لا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ﴾ [الجادلة: ٢٢].

ا ئەوەش بۆ ھەرەشە وتەھدىدە، وەكو پىيان بلى چاوەرىپى سزاى توند وسەخت بكەن.

واته: «نابینی کهسانیک بروایان بهخوا وروزی دوایی ههبینت، له ههمان کاتتدا کهسانیکیان خوشبویت که دژایهتی خوا وپهیامبهرهکهیان کردوه، با باوکیشیان بن یان نهوهیان بن یان عهشیرهتیان بن »۱.

له راستیدا زوربهی خه لکی نهم بنه ما مه زنه یان له بیر کردوه و فه راموش کردوه، تا کار گهیشته نهوهی گویم له یه کیک بو له وانهی که به بانگخواز وخاوه ن زانست ده ژمیردرین، له نیزگهیه کی عهره بیه وه، -ده ربارهی گاوره کان - ده یوت: نه وان برامانن. نای چه ند و شهیه کی ترسنا که ۲.

ا ته واوی ئایه ته که: ﴿ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِیَانَ وَأَیَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَیُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِینَ فِیهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ عَزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ واته: «ئه وانه ئیمان له دلیّاندا چهسپاوه وبه رقه رار بوه وخوا به وهمی ویارمه تی خوایی پشتگیریان ده کات و ده یا خاته نیّو به هه شتانی که وه که روبار به ژیریدا ده روات و هه تا هه تایه تیّیدا ده میّننه وه، خوا له وان رازیه و ئه وانیش له خوا رازین ئا ئه وانه ن حیزبی خوانه بینگومان بزانن حیزبی خوایه سه رکه و تو و براوه و سه رفرازه ».

آ به للکو لهم ماوه یه دا له سهر شاشه ی ته له فزیزنه وه به راشکاوی یه کینکیان که به حسیاب دکتورای له سودان به ده ستهیناوه و پله دارینکی نیو یه کینک له و حیزبه ئیسلامیانه یه و تویه تی: کوفر له فه رهه نگی ئیمه دا نیه ؟! بانگخواز یکی تریان وتی: گاوره کان کافر نین... و لا حول و لا قوه إلا بالله

جا چۆن خواى تەعالا دۆستايەتى بى باوەرەكان و دوژمنانى بىروباوەرى ئىسلامى قەدەغەكردوە، بەھەمان شيوە دۆستايەتى وخۆشويستنى ئىسلامى قەدەغەكردوە، خواى بەرز وبلد دەفەرموى: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ *وَمَنْ يَتَوَلَّ الله وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ اللَّهُ هُمْ الْغَالِبُونَ ﴾ [المالدة:٥٥-٥٠].

ا حیزبی خوا واته: کلامه الی خوا، که یه ک کلامه کلامه وجهماعه تن نه که ده یان کلامه کلامه وجهماعه ت. پاشان خوای مه زن باسی حیزبی الله وحیزبی شهیتانی کردوه، لهم سی شوی نه دا له الله ویه که جار باسی حیزبی شهیتانی کردوه، لهم سی شوی نه دا له سهر بنچینه ی «الولاء والبراء» حیزبی خلایی وحیزبی شهیتانی جیا کردلاته وه سهرنج ده ده یت له هه دو شوی نه که دا حیزبی خوا له یه که سیفه تدا هاوبه شن، نه ویش: دلاستایه تی خوا و په یامبه ره که یی وئیماندارانه، جا نه وه ش ته رازوی خواییه. ته نانه ت که باسی حیزبی شهیتانیش ده کات هه ر له یه که سیفه ته هاوبه شن نه ویش دلاستایه تیکردنی دو ژمنانی خوایه.

ئهو سى شوينه ش: ١. ئهم ئايه ته يه كه ئيستا له خزمه تيداين ﴿ وَمَنْ يَتَوَلَّ الله وَرَسُولَهُ وَاللّٰذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا وَالَّذِينَ اتَّخُذُوا اللّهِ إِنْ كُنْتُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا الله إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾.

واته: «تهنها دوّست وپشتیوانی ئیوه ههر خوایه، ههروهها پهیامبهره کهی وئهوانهی باوهریان هیّناوه، ئهوانهی نویّژه کانیان ئه نجامده ده وزه کات ده ده ن و کورنوش ده به ن و ههمیشه ملکه چن بو خوا، جا ههرکه س دوّستایه تی خوا و پهیامبه ره کهی وئیمانداران بکات، ئه وه ههر حیزبی خوا سهرفراز وسهرکه وتون».

ههروهها دهفهرموي: ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ [الفتح:٢٩].

واته: موحه مهد په یامبهر ونیردراوی خوایه، ئه وانه شی که له گه لیدان وئیمانیان پیهیناوه وشوینی که وتون، زور توندن به رامبه کافران وزور به رهم ومیهره بانن له گه ل یه کتردا.

٢- ﴿ألَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ
 عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ تا ئەوەى ئەفەرموى: ﴿اسْتَحْوَدُ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنْسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾. ٣. - ئايەتەكەى كۆتايى موجادىلە بو كە شيخ خوا بيپاريزيت باسى ليوه كرد.

[﴿] ههروهها خواى كهوره دهفهرموى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴾

هدروهها دهفهرموي: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴾ [الحجرات: ١٠].

واته: تهنها ئيمانداران براي راستهقينهي يهكترن.

جا ئيمانداران له دين وبيروباوه ردا براى يه كترن، هاودين وهاوباوه رن، با ره گ و ره چه لله ك ونيشتيمانيان وسه رده مه كهيان له يه كتره وه دور بينت، هه ربراى يه كترن، خواى ته عالا ده فه رمويت: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالإِيمَانِ وَلا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلاً لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُونٌ رَحِيمٌ ﴾ [الحشر: ١٠].

واته: «وه ئهوانهی که بهدوای کۆچبهران وپشتیواناندا دین، ئهلین: پهروهردگارا! له ئیمه ولهو برایانه شمان خوش ببه که به ئیمانهوه پیش ئیمه رویشتون، وهیچ بوغز ورق وکینه یه که له ئاست ئیمانداران مه خهره دلمانه وه، پهروهردگارا به راستی تو به سوز ومیهره بانی».

جا ئیمانداران ههر له یه که مین مروّقهوه که دروستکراوه ههتا کوّتاهه مینیان با نیشتمان وسهرده میشیان له یه کتره وه دوربیّت، ههر برا

دۆستايەتى و خۆپەرىكردن نە ئىسلامدا

ودۆستى خۆشەويستى يەكترن\، وپاشينەكەيان شوينى پيشينەكان دەكەون، وھەندىكىان دوعا بۆ ھەندىكى تريان دەكەن، وھەندىكىان داواى لىخۆشبون بۆ ھەندىكى تريان دەكەن.

جا «الولاء والبراء» «دۆستايەتى وخۆبەريكردن» كۆمەلى نىشانەى ھەيە، ئەبنە بەلگە بۆ بونى:

وإن بكى مسلمٌ في الصين أبكاني وفي الجزيرة تاريخي وعنواني وأستريح إلى ذكرى (كردستان) عددت ذاك الحمى من صلب أوطاني

ا شاعیریش لهم بارهوه خوش نه لنی:
اذا اشتکی مسلمٌ فی الهند أرّقنی
مصر ریحانتی ، والشام نرجستی
أری بُخاری بلادی وهی نائیةٌ
وأینما ذکر اسم الله فی بلد

يەكەميان: ئەنىشانەكانى دۆستايەتىكردنى بىباوەران

١. خۆشوبهاندن پييان له جلوبهرگ وقسه كردندا:

چونکه خوّچواندن پیّیانه وه له جلوبه رگ وقسه کردن وجگه له مانه ش، به لاّگه ن له سهر خوّشویستنی چاولیّکراو، ئا له به رئه مه یه پهیامبه ری خوا صلی الله علیه وآله وسلم ده فه رموی : «مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ»، واته : هه رکه سیّك خوّی بشوبهیّنیّت به هه رکومه لیّکه وه ئه وا له وانه، به یه کیّك له وان ده ژمیر دریّت.

بۆیه حهرامه خۆشوبهاندن به بی باوه رانه وه له شتانیکدا که تایبه ته به خویانه وه، له دابونه ریتیان، و پهرستشیان، سهر وسیمایان، وئاکاریان، وهکو: ریش تاشین وهیشتنه وه کو: ریش تاشین وهیشتنه وه که شوارب «سمیّل»، وقسه کردن به زمانیان

أخرجه أبو داود، كتاب اللباس، باب في لبس الشهرة. وصححه العلامة الحدث الألباني رحمه الله.

الله صحیحیندا هاتوه له ئیبن عومهرهوه که پهیامبهر صلی الله علیه وآله وسلم فهرمویه تی: «خَالِفُوا الْمُشْرِکِینَ، وَفِّرُوا اللِّحَی وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ» واته: «پێچهوانهی موشریکه کان بکهن، له شوارب بگرن، وریش بهێلنهوه. وله لای موسلیم ئه لێ: «جزُّوا الشوارب وأرخوا اللحی، خالفوا الجوس».

دۆستايەتى و خۆپەرىكردن نە ئىسلامدا

مهگهر بۆ پينويستى ، ههروهها خۆشوبهاندن له شينوازى جل وبهرگ، وخواردن وخواردنهوه.. وشته كانى تريش.

۲. نیشته جی بون له و لاتیان، و کوچ نه کردن له ترسی دینه که ی بوّ ولاتی موسلمانان.

چونکه کۆچکردن بهم واتایه، وبۆ ئهم مهبهسته واجبه لهسهر موسلمان، لهبهرئهوهی مانهوهی له ولاتی بی باوه راندا نیشانهی دوستایه تیه بو بی باوه ران، ههر لهم سونگهیهوه خوای مهزن مانهوهی باوه رداری له نیو بی باوه ران حهرام کردوه -ئهگهر بتوانیت کوچ بکات-، خوای پهروه ردگار

لا ئيمامى عومهر ئهفهرموى: «إياكم ورطانة الأعاجم» واته: ئامان ورياى الرطانة بن، «الرطانة» ش واته: قسهكردن به ئهعجهمى «، سهبارهت به زهروره تيش لهبهر ئهو حهديسهيه كه پهيامبهر فهرمان دهكات به زهيدى سابت فيرى سيريانى ببيت كه زمانى جولهكهكان بو، بو ئهم باسهش بروانه اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم ص٧١٤، لشيخ الاسلام ابن تيمية، تحقيق د.ناصر العقل.

^{*} لیّره دا ماموّستای به رِیّزم: م.خه لیل نه همه د نوسیویه تی: «الرطانة» قسه کردنه به زمانیّك که زوّربه ی جهماوه ر نهیزانن، نه ك به زمانه کان نابیّت قسه بکهیت، چونکه زمانه کان له نایه ته کانی خودان، ودروسته به هه ر ههمویان قسه بکریّت.

ده فه رموى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ قَالُوا كُنَّ مُسْتَضْعَفِينَ فِي الآرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيراً ، إِلاّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلا يَهْتَدُونَ سَبِيلاً ، فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا ﴾ [الساء: ٩٧-٩٩].

واته: ئهوانهی فریشته کان گیانیان ده کیشن -له کاتی سهره مهرگدا-، که سته میان له خوّیان ده کرد و کوّچیان نه ده کرد بوّ ولاّتی باوه پرداران، فریشته کان پیّیان ئهلیّن: ئیّوه له کویّدا ژیانتان ده برده سهر، بوّچی له موشریکه کان جیا نه بونه وه، به لکو ژمارهی ئهوانتان زیاد کرد، ئهوانیش له وه لاّمدا ده لیّن: ئیّمه بی ده سه لاّت بوین له سهر زهویدا و توانای کوّچکرد نمان نه بو، -چونکه پاست ناکه ن-، بویه فریشته کان پیّیان ده لیّن: ئایا زهوی خوا پان و فراوان نهبو، تا کوّچبکهن، ئا ئهوانه شویّنی مانه وه یان دوّزه خه که سهره نجامیّکی خراپه، ته نها ئهوانه نهبیّت که -به پاستی - بی ده سه لاّتن له پیاوان و ژنان خوابه، ته نها ئهوانه نهبیّت که -به پاستی - بی ده سه لاّتن له پیاوان و ژنان

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

ومندالآن که هیچ چارهیان نیه وتوانای کۆچکردنیان نیه، ئا ئهوانه ئومید دهکریّت خوا لیّیان خوّش ببیّت ، وخوا ههمیشه لیّبورده ولیّ خوّشبوه.

دهبینی لهم ئایهته دا خوای پهروه ردگار عوزر لهوانه ی له ولاتی کافران نیشته جی دهبن و کوچناکه ن، قبول ناکات، ته نها عوزر لهوانه قبول ده کات که لاواز وبی ده سه لاتن، توانای کوچکردنیان نیه، ههروه ها ئه و که سانه ش عوزریان هه یه که له به ربه رژه وه ندیه کی دینی ده میننه و ه و کو بانگه واز کردن بولای خوا وبلاو کردنه و ه ی ئیسلام له ولاتانه دا آ.

٣. سەفەركردن بۆ ولاتيان بەمەبەستى گەشت وگوزار ورابواردن.

سهفهرکردن بو ولاتی بی باوه ران حه رامه، مهگهر بو زهروره تیك، وهك: چاره سه رکردن، وبازرگانی، وفیربونی زانست له بواره به سوده کان که ئهگهر به سهفه رکردن نه بیت بو ئه و ولاتانه ئه و زانسته به ده ست نایه ت، ئه و کاته به

ا ﴿عَسَىَ الله﴾: ئيبن عدبباس ئەلىّ: «عَسَى مِنَ اللهِ وَاجِبَة». بەشكو لەلايەن خواوه بەكار ھات مسۆگەرە.

^۲ جا سەرنج بده، ئەمانە موسلمان بون وكۆچيان نەكردوه، ئەى چ جاى موسلمانىك لە نىشتمانى ئىسلامەوە كۆچ بكات بۆ نىشتمانى بى باوەران وەكو لە رۆژگارى ئەمرۆمان دەيبىنىن.

پنی پنویستی دروسته، که پنویستی تهواو بو، واجبه بگهریتهوه بو ولاتی موسلمانان.

بو دروستینتی نهم سهفهرهش مهرجه نهو کهسهی که سهفهر دهکات، بهناشکرا ناسهواری دینداری پیوه دیار بیت ودینداری خوّی بکات وسهربهرز بیت به نیسلامه تیه کهی، وله شوینه خراپه کان دور بکهویتهوه، ونه بیت به ناگاداری خوّی بیت له پیلان گیری دوژمنان وفروفیلیان، به ههمان شیوه دروسته یا واجبه سهفهر بکریت بو ولاتیان نهگهر هاتو له پیناو بانگهوازکردن وبلاکردنهوهی ئیسلام بو ۱۰.

^٤. یارمه تیدانیان وسه رخستنیان به سه ر موسلماناندا، وستایشکردنیان وهاتن به شان وبالیان وبه رگری لینکردنیان.

بِينَ هُنَّىٰ شُنْتُ

ا به کورتی ئهبیّت ئهوهنده زانستی پی بیّت بهرگهی شوبوهات وگومانی ئهوان بگریّت، وئهوهندهی ئیماندار ودیندار بیت بهرگهی شهههواتی ئهوان بگریّت.

ئەمەش يەكىنكە لە ھەلۆەشىنەرەوەكانى ئىسلام ولە ھۆكارەكانى ھەلىكەرانەوە لە دىن-، پەنا بەخوا لەم جۆرە كردارانه\.

٥. داوای یارمه تی لیکردنیان ومتمانه پیکردنیان، وکردنیان به کاربه ده ست و راوی ژکار.

خواى بهرز وبلند دەفهرموى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً ۚ مِنْ دُونِكُمْ لا يَأْلُونَكُمْ خَبَالاً وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا

' چونکه سهرخستنیان به سهر موسلماناندا به کوده نگی زانایان کوفره، یارمه تی دانیان وستایشکردنیان وهاتن به شان وبالیان وبهرگری لینکردنیان هه مو ئه مانه ش نیشانه ی رازی بونه به وه ی ئه وان له سه رین له کوفر وبیدینی، ئه مه ش وه کو شیخ خوا بیپاریزیت فه رموی: کوفره.

قال الشيخ عبدالعزيز بن باز رحمه الله في «مجموع الفتاوى»: «وقد أجمع علماء الإسلام على: أنَّ من ظاهر الكفار على المسلمين وساعدهم بأي نوع من المساعدة فهو كافر مثلهم».

آله صهحیحی بوخاریدا هاتوه، پهیامبهر صلی الله علیه وسلم فهرمویهتی: «مَا بَعَثَ اللهُ مِنْ نَبِي وَلا اسْتَخْلَفَ مِنْ خَلِیفَة إلا كَانَتْ لَهُ بِطَانَتَانِ: بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْخیرِ وتَحُضُّهُ عَلَیْهِ، وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالسُّوءِ وَتَحُضُّهُ عَلَیْهِ، وَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَم اللهُ» واته: خوای گهوره هیچ پهیامبهریکی نهناردوه وهیچ خهلیفهیهکی دانهناوه، مهگهر دو «بطانه»ی ههیه،

دۆستايەتى و خۆپەرىكردن نە ئىسلامدا

«بطانه»یه که فهرمانی پیده کات به چاکه وهانی ده دات لهسه ری، و «بطانه»یه ک فهرمانی پیده کات به خراپه وهانی ده دات لهسه ری، پاریز راویش ئه وه یه خوا بیپاریزیت.

بطانهی مروّق یانی: صاحب سر، ئهوهی که سر ونهیّنی لا باسده کات له دارو دهست وییوهنده کهی.

بهغهویش ئه آنی: «بِطَانَة»ی پیاو, زور نزیکه کانیه تی، خوا هو کاری قه ده غه کردنی ئه م کاره شمان بو رون ده کاته وه و ده فه رموی: کو لناده ن و که مته رخه می ناکه ن له کردنی هه رکاری کاریکدا زیانی ئیوه ی تیدابیت.ت.و

شه بخولئیسلام ئیبن ته پیهش ئه لیّ: «خه لکانی ئه زموندار بزیان ده رکه و توه ا نه هلی زیمه له جوله که وگاور ومونافیقه کان، هه میشه به در پژایی میژو ژیر به ژیر نامه یان بزها و دینه کانی خزیان ناردوه، هه رهوالا و نهینیه کی موسلمانانیان پیگه یشتبیت، بزیان باسکردون، ته نانه تکومه لیّک له موسلمانان له و لاتانی ته ته رگیران، وهاوشیّوه کانی ئه مه شه ربه هوی باسکردنی ئه هلی زیمه وه بو بو هاودینه کانی خویان. له و شیعره به ناوبانگانه شی که گوتراوه:

كل العداوات قد ترجى مودتها إلا عداوة من عداك في الدين

ههمو دوژمنايهتيهك دهكري خوشهويستي به دوادا بيت

دوژمنایه تی دینی نهبی ئهو هیوایه ی لی ناکریت

لهبهر ئهم هۆیانه وهۆی تریش، قهدهغهیه بکرین به کاربهدهستی موسلمانان.. بهلکو دانانی موسلمانی لهوان کهم شارهزاتر به سودتره بو موسلمانان بو دین وژینیان, کهمیّکی حهلال زور بهرهکهتدارتره له زوریکی حهرام، ئهمهیان خوا سبحانه دهیباو پیت قوتهکهی ناهیّلی. بروانه مجموع الفتاوی به دهستکاریهوه.

لهمانهوه بۆمان دەردەكهويت كه:

- نابیّت بی باوه پکریّته کاربهدهست, ودهسه لاتی به سهر موسلماناندا هه بی یا بخریّته شویّنیک بتوانیّت له ریّگهیه وه پهی ببات به نهیّنی موسلمانان, وه کو ئه وهی بکریّنه وه زیر، وراویّژکار، یان بکریّنه فه رمانبه رله کار وباری ده ولّه تدا.

- ده کریّت به کریّ بگیریّن بو به جیّهیّنانی هه ندیّك کاری لاوه کی که وا هیچ مه ترسیه کیان بو سه ر سیاسه تی ده ولّه ت نه بیّت، وه کو ده لیل وریّنیشانده ری ریّگه, یان دروست کردنی بینایه, و چاککردنی ریّگه, به مه رجیّك له نیّو موسلّمانان که سیّکی واده ست نه که ویّت هه ستیت به م کاره، و په یامبه رح و نه بوبکر له کاتی کوّچکرنیان بو مه دینه هه ستان به به کریّگرتنی پیاویّك له به نی «الدیل» که موشریك بو.

سەبارەت بە پشت بەستى پىيان لەكاتى شەردا:

لیّره دا زانایان جیاوازیان همیه، و راسته که شی نموه یه له کاتی زهروره ت و پیّویستیدا نه کریّت و دروسته, به مه رجی نموه ی پشتی پی ده به ستریّت جیّی متمانه بیّت.

تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَا لَكُمْ الآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ *هَاأَنتُمْ أُولاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلا يُحِبُونَكُمْ وَتُوْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلُوا عَضُوا عَلَيْكُمْ الآنَامِلَ مِنْ الغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ الله عَلِيمٌ بِذَاتِ خَلَوْا عَضُوا عَلَيْكُمْ الآنَامِلَ مِنْ الغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ الله عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ *إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبُرُوا وَتَتَّقُوا لا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ الله بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ * [وَإِنْ تَصْبُرُوا وَتَتَّقُوا لا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ الله بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ * [وَإِنْ عَصْبُرُوا وَتَتَّقُوا لاَ يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ الله بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ * [وَإِنْ عَصِان.١١٨٠-١٣] . وَالله عَمالُونَ مُحِيطًا ﴾ [آل

ئیبن قهییم لهسوده کانی صولاحی حوده یبیه ده لیّ: وله و سودانه ی تیّیدایه ئه وه یه: پشت به ستن به موشریکی متمانه پیّکراو له جیهاد دا له کاتی پیّویستیدا دروسته.. خودی ئه مه ش به رژه وه ندی تیّدایه چونکه ئه و نزیکتره له دوژمنه و هه واله کانیان وه رده گریّت.ت.و

ههروهها لهزوهریهوه هاتوه وتویهتی: «أنّه ح اسْتَعَانَ بِنَاسٍ مِنْ الْیَهُودِ»، واته: پهیامبهر ح لهشهری خهیبهردا لهسالّی حهوتدا پشتی بهههندیّك جوله که بهستوه. ههروهها ئهلیّن: صهفوان لهشهری حونهیندا بهشداری کردوه وله گهل ئهوه شدا موشریك بوه. همربوّیه بو پیّویستی دروسته، وه کو ئهوهی بی باوه ران ژماره یان زیاتر بیّت ومهترسیان لی بکریّت, بهو مهرجهی گومانی چاکیان بهموسلمانان ههبیّت رق له دل نهبن بهامبهریان، بهلام ئه گهر پیّویست نهبو, ئه وا نابیّت.

واته: ئەی ئەوانەی باوەرتان ھێناوە، نھێنی خۆتان وكاروبارى موسلمانان لای کهسانی جگه له خوّتان مهدرکیّنن، مهیانکهن به كاربهدهست، چونكه ئهوان كهمتهرخهمي ناكهن له دروستكردني ناخوّشي وئازار ونارهحهتی بۆ ئينوه، دهخوازن كه ئينوه دوچاري ئازار ودهردهسهري ببنهوه، زور به ئاشكرا رق وكينه بهدهم وقسهيانهوه دياره، وئهوهشي له دلا وسینهیان شاردراوه تهوه گهورهتره لهوهی دهری دهخهن، وا ئیمه بهجوانی نیشانه کانمان بو دیاری کردون، ئیوهش خیر وشهری خوتانی پی بزانن ودوست ودوژمنتانی پی جیابکهنهوه ئهگهر ئیوه ژیرن * ئهوهتا ئیوه ئهوانتان خۆشدەونىت، بەلام ئەوان ئىوەيان خۆشناونىت وباوەرتان بەھەمو كتىبە ئاسمانيه کان ههيه، به لام ئهوان باوه ريان به کتيبه کهي ئيوه نيه، کاتيکيش كه پيتان دهگهن دهلين: ئيمه ئيمانمان هيناوه، بهلام ههركه تهنها كهوتن سهر پهنجه کانیان ده گهزن له رق وداخ لهدلیاندا، پییان بلی: ده ك به داخ ورِقتانه وه بمرن، بهراستی خوای پهروه ردگار زانایه بهوهی که له دله کان حهشاردراوه * ئهگهر خير وخوشيهكتان توش ببيت -وهكو سهركهوتن بهسهردوژمن ودهست کهوتنی غهنیمهت وفتح کردنی ناوچهکان-، ئهوان پینی غەمبار دەبن وينيان ناخۆشە خۆ ئەگەر بەلا وناخۆشيەكتان بنتە ينش، ينى

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

دلخوش دهبن وکهیفی پی ده کهن الله الله که ئیمانداران ئه گهر ئیوه خو گربن و پاریز کاربن، ئهوا پیلان گیری و ته له که و فروفیلی ئهوانه هیچ زیانتان پی ناگهیهنی، چونکه به راستی خوا دهوری کار وکرده وه و نه خشه و پیلانی ئه و کافرانه ی داوه].

جا ئەم ئايەتە پيرۆزانە نيو دلى كافراغان بۆ شيكار دەكەن ورونى دەكەنەدە، كە چى لە دلاياندا ھەيە بەرامبەر موسلمانان:

- له رق وكينه.
- له پیلانگیری ژیر به ژیری دژ به موسلمانان.
 - له فړوفيل وخيانهت.
- له پێخوٚشبونيان به زيانلێکهوتني موسلمانان.
- له زەرەرگەياندن به موسلمانان به هەمو هۆكاريك.
- وئەوەى: ئەوان متمانە بونى موسلمانان پییان دەقۆزنەوە بۆ پیلان گیرى وزیان پیگەیاندنیان ولەناوبردنیان.

ثيمامى ئه همه دريوايه تده كات له ئهبو موساى ئه شعه ريه وه ره زاى خواى لينبيت، ئه لني : «قُلْتُ لِعُمَرَ: لِي كَاتِبٌ نَصْرانيٌ ، قَال: مالَكَ قاتَلَكَ الله ، أَمَا سَمِعتَ قولَه تَعَالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَمَا سَمِعتَ قولَه تَعَالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاء بَعْض ﴾ [المائدة: ١٥] ، ألا اتخذتَ حنيفاً ؟! قلتُ: يَا أَمِيرَ المُؤْمِنِينَ لِي كِتَابَتُه وَلَه دِينُه، قَالَ: لاَ أُكْرِمُهم إِذْ أَهَانَهم الله ، ولاَ أُعزَلُهم إِذْ أَهَانَهم الله ، ولاَ أُعزَلُهم إِذْ أَهَانَهم الله ، ولاَ أُعزَلُهم وقد أقصاهم الله) .

الله المنه الله عنه به جهند لهفزيّك دهيكيّريّته وه ثهلّى: «أنّ أبًا مُوسَى رَضِي الله عنه وُفِدَ إِلَى عُمَر بن الخَطَّابِ رَضِيَ الله عنه مَا وَمَعه كَاتِب نَصْرانِي، فَأَعْجَب عُمَر رضي الله عنه مَا رَأَى مِنْ حِفْظِه فَقَال: قُل لِكَاتِبِك يَقْرأُ لَنَا كِتَابًا، قَالَ: إِنَّهُ نَصْرَاني لاَ يَدْخُل المَسْجِد، فَانْتَهَره عُمَر رضى الله عنه، وَهَمَّ بِه، وانْتَهَرَني وَضَرَب فَخْذِي وَقَال: أَخْرِجْه، وقرَأ «يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا اليهود والنصارى أولياء» الآية، قال أبو موسى: وَاللهِ مَا تَوليّته، إِنَّمَا كَان يَكْتُب، قَال: أَمَّا وَجَدْتَ فِي أَهْلِ الإِسْلام مَنْ يَكْتُب لَك؟! لاَ تُكْرِمُوهم إِذْ أَهَانَهُم الله ولا يَدْنُوهم، إِذْ أَقْصَاهُم الله ولا تَأْتُمِنُوهم إِذْ خَوَّنَهُم الله، ولا تعزوهم وَقَدْ أَذَلَهُم الله. فَأَخْرِجَه أَبُو مُوسَى». وصححه الألباني في الإرواء.

«ئەبو موساى ئەشعەرى لەگەل نوسەرە گاورەكەيدا ھات بۆلاى عومەرى كورى خەتاب، ئەوەبو عومەر سەيرى لە ليهاتوى نوسەرەكەى ھات، وتى: بە نوسەرەكەت بلى: كتيبيكمان

ئەلىّى: بە عومەرم وت: مىن نوسەرىّكى گاورم ھەيە، ئەويش وتى: ئەوە چىتە خوابتكوژى، ئەى ئەو فەرمودەيەى خواى مەزنت نەبىستوە، كە دەڧەرموى، ﴿ئەى ئەوانەى باوەرتان ھىناوە جولەكە وگاورەكان مەكەن بەدۆستى خۆتان، ئەوان ھەندىّكىان دۆستى ھەندىّكى تريانن ﴿ئەى بۆ يەكتا پەرستىك دانانىيت؟ منىش وتم: ئەى ئەمىرى ئىمانداران نوسىنەكەى بۆ مىن ودىنى خۆى بۆ خۆى، ئەويش وتى: نەخىر رىزيان لى ناگرم لەكاتىدا خوا بى رىزى كردون، وبەھىزيان ناكەم لەكاتىدا خوا زەلىلى كردون، ونزىكيان ناخەمەوە لەكاتىدا خوا دورى خستونەتەوە.

بو بخویننیته وه مادام ناوا لهبه رکردنی باشه، وتی: نایه ته مزگه وت نه و گاوره، نه وه بو عومه ر چو به گژیدا ویستی بیکوژیت ودای به سه ر رانمدا، وتی: ده ری بکه، نایه ته کهی سه ره تای سوره تی المتحنه ی خویند، نه بو موسا وتی: والله به رپرسیار یتیم پینه داوه، ته نها ده نوسیت، وتی: له نیو موسلماندا که سینکت نه بینیوه بوت بنوسیت، ریزیان لیمه گرن له کاتیکدا خوا بیریزی کردون، نزیکیان مه که نه وه له کاتیکدا خوا دوری خستونه ته وه مه یانکه نه مه مه یانکه نه مه مه یانکه نه مه که نه ناین و ده ست پیس باسی کردون، و به هیزیان مه که نه نه وه بو نه بو موسا ده ریکرد» من لیره دا چه ند ریوایه تینکه ناکردوه له به رسود گه یاندن.

ئیمام ئه حمه د و موسلیم ده گیزنه وه: که په یامبه رح ده رچوه به ره و به در، پیاوی کی موشریك شوینی که و توه و له ناوچه ی «الحره» پینی گه یشتوه، [ئه لی هاوه لان دلیان زور خوش بو، چونکه پیاویکی ئازا ولیها تو بو]، وتی: ئه مه وی شوینت بکه وم وشتیکم ده ست بکه وی له گه لتاندا، ئه ویش فه رموی: باوه رت به خوا و په یامبه ره که ی هه یه ؟ و تی: نه خیر، فه رموی: بگه ریوه، پشت به موشریك نابه ستم» .

که ثیمامی ته همه ده دهبینی ناوی له گهلا بوخاری وموسلیمدا دیّت وده خریّته پیشهوه، مالیکیش به ههمان شیّوه، یه کهم لهبه رله پیشیّتی نهو ئیمامانهیه له روی وزانست وتهمه و وجیلهوه، ههروه ها لهبه ریله وپایهیان له نیّو توممه تدا که خاوه مهزوهها لهبه ریله وپایهیان له نیّو توممه تدا که خاوه مهزوهه بییشه وه لهبه رئه مانه وجگه لهمانه ش پیشده خریّن، بوخاری وموسلیمیش که ده خریّنه پیشهوه زورجار لهبه رصه حیحی کتیبه کانیانه که ههمو توممه تابه کوده نگی لهسه ریان کوکه، وه کو موسنه دی ئیمام نه همه و وموه تته نی مالك نیه که حه دیسی لاوازیشیان تیّدایه. والله أعلم کو فظ مُسلم: عَنْ عَائِشَةَ زَوْج النّبِیِّ ح أَنَّهَا قَالَتْ: «خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ح قِبَلَ بَدْرٍ، فَلَمَّا كَانَ بِحَرَّة الْوَبَرَة أَدْرَكُهُ رَجُلٌ قَدْ كَانَ یُدْکُرُ مِنْهُ جُرْأَةٌ وَنَجْدَةٌ، فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ح حِیْنَ کَانَ یُدْکُرُ مِنْهُ جُرْأَةٌ وَنَجْدَةٌ، فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ح حِیْنَ کَانَ یُدْکُرُ مِنْهُ جُرْأَةٌ وَنَجْدَةٌ، فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ح حِیْنَ کَانَ یُدْکُرُ مِنْهُ جُرْأَةٌ وَنَجْدَةٌ، فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولُ اللَّهِ ح حِیْنَ بِمُشْرِكِ. قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ح حِیْنَ بِمُشْرِكِ. قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ حَیْقُ اِذَا کُنَّا بِللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ لَهُ کَمَا قَالَ أَوْلَ مَرَّةٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ ح کَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، قَالَ لَهُ النَّبِیُ ح کَمَا قَالَ أَوْلَ مَرَّةٍ، قَالَ لَهُ النَّبِی مُ حَمَا قَالَ أَوْلَ مَرَّةٍ، قَالَ لَهُ النَّبِی مُ حَمَا قَالَ لَهُ الْمَا قَالَ لَهُ اللَّهُ عَالَ لَهُ النَّهُ حَالًى اللَّهُ الْمُرْكِةُ الْهُ الْمُرْكَةُ الْرَجْعُ فَلَنْ أَصْمُ عَلَى فَقَالَ لَهُ الْمُ الْمُ الْمُ الْمُ الْمُهُ مُ مَا قَالَ الْمُ الْمُ الْمُ الْمُ الْمُ الْمُ اللَّهُ الْمُ اللَّهُ الْمُ الْ

جا لهم دهقانهوه بۆمان دهرده کهویّت: حه پامه بی باوه پان بکریّن به کاربهده ست به سهر موسلمانانهوه، که به هویهوه بتوانن ئاگایان له حالی موسلمانان هه بیّت و نهیّنیه کانیان بزانن، وپیلان و فیّلیان بو دابریّژن بو ئه وه ی زیانیان پی بگهیهنن.

له نمونهی ئهمهی که باسمکرد، هاتنی بی باوه پانه بو و لاتانی موسلمانان، به نایبه ت -بو و لاتی ههردو حهره مه به پیزه که - ۱، که کراون به کاره که و شوفیر و خزمه تکار، و کراون به پهروه رده که ر له ماله کاندا، و تیکه ل بون له گه ل خیزانه کاندا، به لکو تیکه ل بون له گه ل سه رجه م موسلمانان له سه رتا پای و لاتانی ئیسلامدا.

فَارْجِعْ فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ. قَالَ: ثُمَّ رَجَعَ فَأَدْرَكَهُ بِالْبَيْدَاءِ. فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ: تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ح: فَانْطَلِقْ».

دو حدرهمه به پیروزه که، یانی مه ککه ومه دینه، پییان ده وتری حدرهم چونکه ئیبراهیم مه ککه ی حدرام کردوه و پهیامبه ریش مه دینه ی حدرام کردوه . ئه مه ش له حددیسی کدا هاتوه، که ئیمام نه جمه د و نه بو داود و نه سائی به صحیحی ریوایه تیان کردوه و نه صله که شی له صحیحه یندایه: «إبراهیم حرم مکة، و انی أحرم المدینة، حرام ما بین حرتبها..».

روز ژماردن به روزمیری ئهوان، بهتایبهت ئهگهر گوزارشت بینت
 له داب ونهریت وجهژنیان، وه ی روزمیری زایبنی.

میّژوی زاینیش بریتیه له یادی له دایك بونی عیسای مهسیح -سهلامی خوای لهسهر بیّت-، ئهو یادهی که لهلایهن خوّیانهوه دایان هیّناوه وله دینی مهسیحدا -سهلامی خوای لهسهر بیّت- شتی وا نیه، بوّیه به کارهیّنانی ئهم میّژوه و کردنی به روّژمیّر، بهشداری کردنیّکه بوّ زیندوکردنهوهی دروشم وجهژنی ئهوان.

وههر لهبهر خو دورخستنه وه بو لهمه، هاوه لأن رهزای خوایان لیبیت کاتیک ویستیان میژویه ک بو موسلمانان دابنین لهسهرده می خهلیفه عومه ردا، -ئه وه بو وازیان له سهرجهم میژوه کانی تری بی بی باوه ران هینا وله کوچکردنی پهیامبه ره وه میژویان دانا-، ئهمه ش به لکهیه لهسه رواجبیتی پیچه وانه کردنی بی باوه ران لهم پرسه وله پرسه کانی تریشدا که له تایبه تهه ندی ئه وانه . هه رخوایش پشت و پهنایه.

۷. بهشداری کردنیان له جهژنه کانیاندا، یا یارمه تی دانیان له ساز کردنیدا، یا پیروزبایی لینکردنیان به و بونه یه وه، یا ئاماده بون تیایدا.

خوا سبحانه دهفهرموي: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ ﴾ [الفرقان: ٧٧].

ئەم ئايەتەش تەفسىر كراوە بەوەى: ئامادەى جەژنى كافران نابن. كە ئەمەش يەكىكە لە سىفاتى بەندەكانى خوا.

۸. پیاهه لدانیان و د لخوشی کردن به و مهده نیه ت و شارستانیه ته ی نهوان له سه رین، و سه رسام بون به ره و شتیان و لینها توییان، به بی ته ماشا کردنی بیروباوه ره پوچ و دینه خراپه که یان.

خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿ وَلاَ تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴾ [طه: ١٣١].

واته: «چاو مهبره به مالی دونیای خوشگوزهرانه کان، به مال و کوشك و ته لار و خواردن و خواردنه و می و جل و به رکی گرانبه ها کانیان، ئه وانه ی

۱ واته: ئەوانەي بەشدارى ئاھەنگى بى باوەران ناكەن.

ئاخیره تیان له بیر کردوه، ئه مه یان بۆیه پیده ده ین تا تاقیان بکه ینه وه، به لام بینگومان رزق و به خششی په روه ردگارت باشتر و هه میشه ییتره »۱.

ئەمەش ئەوە ناگەيەنى كە موسلامانان ھۆكارەكانى بە ھىزبون ناگرنەبەر، لە فىربونى پىشەسازىدكان وبنەماكانى ئابورى رېپىدراو، وشىوازە سەربازىدكان، بەلكو ئەمانە خوازراون، خواى تەعالا دەڧەرموى: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ [الاللان:٦٠]. واتە: ھەرچى لە تواناتاندا ھەيە لە ھىز وتوانا، بەگەرى بخەن بەرانبەريان .

نهم ئایه ته فیرمان ده کات: ههرکات نه فسمان جولا بو جوانی ومالی دونیا، بیری ئاخیره ت وناز ونیعمه تی نه براوه ی پهروه ردگار بکه ینه وه، که بو به نده کانی ئاماده کردوه.

له صدحیحی موسلیمدا هاتوه: له عوقبدی کوری عامره وه، ئه لیّ: گویّم له پهیامبدری خوا بو صلی الله علیه وسلم لهسدر مینبدره وه ده یفدرمو: «﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ أَلاَ إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْیُ، أَلاَ إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْیُ، أَلاَ إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْیُ، الله واته: «شدو ئایه ته ی خویند: ﴿هدرچی له تواناتاندا هدیه له هیّز، به گهری مجدن به رانبه ریان فه رموی: بزانن به راستی هیّز هاویشتنه، بزانن به راستی هیّز هاویشتنه، بزانن به راستی هیّز هاویشتنه، بزان به نیه تی هاویشتنه بی نه وه وی شدی که واته سوننه ته موسلمان خوّی فیری هاویشتن بکات به نیه تی تیکوشان له بینناوی خوادا..

له راستيدا خوّى ئهم شته به سود ونهيّنيه گهردونيانه له بنه رهتدا بوّ موسلّمانانه، وهك خواى ته عالا ده فه رموى : ﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنْ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ [الأعراف: ٣٢].

ههروهها دهفهرموی: ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الآرْضِ جَمِيعاً مِنْدُ ﴾ [الجائية: ١٣]. واته: ههرچی له نيو ئاسمانه کان وزهويدايه بو ئيوهی به گهر خستوه وموسه خهری کردوه، ههموشی به خششن له وهوه.

ههروهها دهفهرموی: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الأَرْضِ جَمِيعاً ﴾ [البقرة: ٢٩]. واته: ئهو خوايه یه که ههرچی له زهویدایه بن ئیوه دروستی کردوه.

بۆیه پێویسته موسلمانان پێشبرکێ کار بن بۆ قواستنهوهی ئهو سود و ووزانه، وداوا له کافران نهکهن بۆیانی بدۆزنهوه، بهلکو ئهبێت ئهمانیش کارگه وتهکنهلۆژیای خویان ههبێت.

٩. ناونان بهناوه كانى ئهوان.

به شیّوهیه که ههندیّ له موسلّمانان ناوی کور وکچه کانیان بنیّن به ناوی بیانی، و واز له ناوی باوك ودایك وباپیر وداپیر وناوه ناسراوه کانی نیّو کوّمه لَگه ی خوّیان بهیّنن. پهیامبه ری خواش صلی الله علیه وآله وسلم تهفه رمویّ: «خَیْرُ الأَسْمَاءِ: عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ»، واته: باشترینی ناوه کان،

[خۆشەويسترينى ناوەكان لەلاى خوا]: عەبدوللا و عەبدولرچمانه .

لاَ رواه مسلم: كتاب الآداب، باب النَّهْي عَنِ التَّكَنِّي بِأْبِي الْقَاسِمِ وَبَيَانِ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ التَّكَنِّي بِأَبِي الْقَاسِمِ وَبَيَانِ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ اللَّهُ بن عمر.

ههر بههزی گزرینی ناوهکانهوه، نهوهیه پهیدا بوه، کوههلیّك ناوی وا ناموّیان ههلّگرتوه، بوه به مایهی دابرانی ئهم نهوهیه له ناوهکانی پیشوتر، وپچراندنی ناسیاری نیّوان ئهو خیّزانانهش که بهناوی تایبهتی خوّیانهوه دهناسرانهوه ۱.

٠ ١. داوای لیخوشبون بو کردنیان وره حمدت بو ناردنیان

خواى ته عالا ئه مه شى حه رام كردوه وئه فه رموى: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴾ [التوبة: ١٦٣].

ئه گهرچی ئه لیّین: موسلیم ریوایه تی کردوه له فلان باب، به لام بزانه ئیمامی موسلیم - به پیچهوانه ی بوخاری - ئه و بابانه ی دانه ناوه به لکو له لایه ن زانایانه وه دانراوه، بوّیه ئاگاداربه.

ا ناونان بهناویکهوه به لگهی دوستایه تیه بو نه و ناوه، نهمه ش راستیه که وه کو روناکی خور دیاره، تهنانه ت کاتیک که ههندیک فیلمی دوبلاژ کراو له ناوچه کانی ههرینمدا په خشکرا، بینیمان خه لکانیک ناوی منداله کانی خویان ده نا به ناوی ههندیک له نه کتهری نه و فیلمانه وه.

واته: بۆ پەيامبەر وئيمانداران نيه، داواى ليخۆشبون بۆ موشريكەكان بكهن ئهگهر چى خزمى نزيكيشيان بيت، دواى ئهوهى بۆيان دەركهوت كه ئهوانه نيشتهجينى دۆزەخن.

چونکه کردنی ئهم کاره یانی خوشویستنیان وبه راست زانینی ئهوه ی که لهسه رین ۱.

دووهم: له دیاردهکانی دوّستایه تیکردنی ئیمانداران

١. كۆچكردن بۆ ولاتى موسلمانان وجيهيشتنى ولاتى بى باوەران.

كۆچكردنيش: بريتيه له گواستنهوه له ولاتى بى باوه رانهوه بى ولاتى موسلمانان لهپيناوى دين.

وهك ئهوهى شتيك له دلّى هاوه لاندا دروست بو بيّت، يان لهوه و دوا دروست دهبيّت له دلاندا، برّيه پهروه ردگار پاش ئهم ئايه ته ده فهرموى: ﴿وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنّهُ عَدُو للّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأُوَّاهُ حَلِيمٌ لَا اللهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأُوَّاهُ حَلِيمٌ لَوْ التوبة: ١١٤]. وهك ئهوهى پيمان بلنى: ئهگهر ده پرسن ئهى بو ئيبراهيم داواى ليخوشبونى بو باوكى كرد، وه لامه كهى ئهوهيه: ئهوه تهنها له ماوهيه بو، كه دواى بورى ده ركهوت دوژمنى خوايه، ئهوه بو ته به داواى لي ليكرد.

كۆچكردنيش بهم واتايه ولهم پيناوهدا واجبه، ههر دهشينيت ههتا قيامهت، تا ئهو كاتهى خور له خورئاواوه ههلاى پهيامبهرى خواش صلى الله عليه وآله وسلم «تهبهراى كردوه له ههر موسلمانيك له ولاتى موشريكان نيشتهجى بينت»، ههر بويه حهرامه لهسهر موسلمان له ولاتى كافراندا بمينيتهوه، مهگهر تواناى كۆچكردنى نهبيت، يان له مانهوهكهى بهرژهوهنديهكى دينى ههبيت، وهكو بانگهوازكردن بو لاى خوا وبلاكردنهوهى ئيسلام، خواى ته عالا ئه فهرموى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ

ا ئەمەش لە حەدىسى كدا ھاتوه، ئەبو داود وتورمزى رپوايەتيان كردوه، لە جابرى كورى عەبدوللاوه، پەيامبەر ح دەفەرموى: «أنا بَرِيء من كل مُسلم يُقيم بَين ظهراني الْمُشْركين» قَالُوا يَا رَسُول الله بِمَ؟ قَالَ: «لا ترَاءَى ناراهما».

قال في النهاية في غريب الحديث: أي يلزَمُ المُسْلم ويَجبُ عليه أن يُبَاعِد مَنْزِلَه عن مَنْزل المُشرك ولا يَنْزل بالموضع الذي إذا أُوقِدَت فيه نارُه تلُوحُ وتظهرُ لنارِ المُشْرِك إذا أوقَدها في منزله ولكنه ينزلُ مع المسلمين في دَارِهم..اه.. وقال الخطابي: في معناه ثلاثة وجوه: قيل معناه: لا يستوي حكمهما. وقيل معناه: أن الله فرق بين داري الاسلام والكفر فلا يجوز لمسلم أن يساكن الكفار في بلادهم حتى إذا أوقدوا نارا كان منهم بحيث يراها. وقيل معناه: لا يتسم المسلم بسمة المشرك ولا يتشبه به في هديه وشكله.

اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُوْلَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيراً *إِلاَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلا يَهْتَدُونَ سَيِلاً *فَوْراً * [النساء:٧٧-سَبِيلاً *فَوُراً * [النساء:٧٧- ١٩].

۲. سهرخستنی موسلمانان ویارمه تی دانیان به مال ونه فس وزمان له وهی پیویستیان پینی ده بیت له دین وژینیان.

خوای ته عالا ده فه رموی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضَ ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْض ﴿ وَالْوَبَةَ: ٧١]. واته: ئيمانداراني پياو وئافرهت ههنديّكيان دوّست ويارمه تيده وسهرخه ري ههنديّكي تريانن.

ههروهها دهفهرمى: ﴿وَإِنْ اسْتَنصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلاَ عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقُ ﴾ [الانفال: ٧٧]. واته: وئهگهر هاتو موسلمانان داواى يارمهتى وكۆمهكيان ليكردن له بۆ شهريكى دينى، ئهوا پيويسته لهسهرتان سهريان بخهن وكۆمهكيان بكهن، جگه له دژى ئهو خهلكانه نهبيت كه

ا پیشتر واتامان کرد.

لهنيوان ئيوه وئهواندا پهيان ههبيت، ئهو كات ئهو پهيانه مهشكينن و واز له سهرخستنيان بهين٠٠.

۳. ئازار پێگەيشتن بەئازار پێگەيشتنيان وخۆشحال بون بەخۆشحال بونبونيان

پهيامبهرى خوا صلى الله عليه وآله وسلم دهفهرموى: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بالْحُمَّى والسَّهَر» .

واته: نمونهی ئیمانداران له سۆز ورهحم وبهزهییدا بۆ یه کتر، وه کو یه ك لاشه وایه، ئه گهر یه ك ئهندامی ئیش وئازاریکی هه بیت، هه مو ئهندامه كانی تریش ئازاریان ده بیت، به تا وشه و نخونی.

لا ئەمەش بەرزى وشكۆمەندى ئىسلام دەردەخات، واجبيك زايە دەكات، فەرمانيك جى بەجى نابيت، قەيناكات مادام پەيانيك ھەيە، لە پيناو نەشكاندنى پەيانيك. الله أكبر، وەكو ئەو دىنەم بۆ بينن؟!!

^٢ رواه البخاري: كتاب الأدب، باب رحمة الناس والبهائم. ومسلم، كتاب البر والصلة، باب تراحم المؤمنين وتعاطفهم وتعاضدهم. من حديث النعمان بن بشير.

ههروه ها پهيامبه ر صلى الله عليه وآله وسلم ده فه رموى: «الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضاً -وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ-» . .

واته: ئیماندار بو ئیماندار وه کو بینایه کو وایه چون خشت وبلو که کانی تیهه لکینشن وههندیکیان ههندیکی تریان قایم وتوند و تولد ده که ن موسلمانانیش ئاوها توند و تولن ویه کتر به هیز ده که ن. ئیتر په نجه کانی کرد به یه کدا.

^٤. ناصیح بی بۆیان وحهزی چاکه بۆ کردنیان وفیّل کی نه کردنیان وهه لنه خه له تاندنیان.

پهيامبهرى خوا صلى الله عليه وآله وسلم دهفهرموى: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبُّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ» .

رواه البخاري: كتاب الأدب، باب تعاون المؤمنين بعضهم بعضا. ومسلم، كتاب البر والصلة، والآداب، باب تراحم المؤمنين وتعاطفهم وتعاضدهم. من حديث أبي موسى

أَ عهرهبيه كهى: «النصح لهم»: الخطابي تُه لَى: «النصيحةُ: كلمةٌ يعبَّر بها عن جملة إرادة الخَيْرِ للمنصوح له، وهي في اللغة: الإخلاصُ من قولهم: نَصَحْتُ العَسَلَ: إذا صَفَّيْتَهُ». واته: حهزى خيركردن بويان..

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن لە ئىسلامدا

واته: کهستان ئیمانی نیه تاوه کو ئهوهی بۆ خۆی پنی خۆشه بۆ براکهشی پنی خۆش نهبینت⁷.

ههروه ها ده فهرموى: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَحْقِرُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلاَيُسْلِمُهُ، بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنْ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ» .

ا أخرجه البخاري: كتاب المظالم، باب نصر المظلوم. ومسلم: كتاب الإيمان.

آ واته کامل وتهواو نیه، ئهمهش به گویرهی دهقهکان دهگوریت، یاساکهشی بهم شیوهیهیه لهبهری بکه: ههرچی دهقیکی شهرعیت بینی نهفی شتیکی دهکرد:

أ. ئەوە ئەصل وايە، مەبەست پنى نەفى «بونى» ئەو شتە بنت «نفي الوجود والأصل»، وەكو: «لا خالق للكون إلا الله».

٢. خۆ ئەگەر شتەكە ھەبو ئەوا مەبەست پنى نەفى دروستى شتەكەيە «نفي الصحة»
 وەكو: «لا صلاة لمن لم يقرأ بأمِّ الكتاب».

۳. خو ئهگهر ئهمهش نهده کرا، بهوهی ئیشه که بهبی نهو شته ش ههر دروست بو، ئهوسا مهبهست پینی نه فی تهواوی شته که یه «نفی الکمال» وه کو ئهم ده قه. ئیستا لهم ده قه دا ئه گهر ئهوه ی بو خوی پینی خوشه بو براکه ی پینی خوش نه بین، بی ئیمانه ؟! نه خیر، ئهی ئیمانه که کامل و ته واو نیه.

واته: «موسلمان برای موسلمانه، به کهمی نازانیّت، وسهر شوّری ناکات، وتهسلیمی ناکات «نایدات به دهستهوه»، ئهوهنده خراپی بهسه بوّ ئهو کهسهی که برا موسلمانه کهی به کهم تهماشا بکات، ههمو موسلمانیّك لهسهر ههمو موسلمانیّك حهرامه، خویّنی، مالّی، شهرهفی».

ههروهها دهفهرموي: «لا تَبَاغَضُوا، وَلا تَدَابَرُوا، وَلا تَنَاجَشُوا، ولايَبعْ بعضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللّهِ إخواناً» .

واته: رقتان لهیه کتر نهبینت، وپشت لهیه کتر مه کهن، النجش مه کهن، ومامه لله به به نده که فرا و برای یه ک.

٥. ريز ليكرتنيان وبه گهوره را گرتنيان وقسه پينه كردنيان وعهيبدار نه كردنيان

أخرجه البخاري: كتاب المظالم، باب: لايظلم المسلمُ المسلمَ ولايسلمه. ومسلم: كتاب البر والصلة والآداب، باب: تحريم ظلم المسلم.

أخرجه البخاري: كتاب الأدب، باب ياأيها الذين آمنوا اجتنبوا كثيراً من الظن.
 ومسلم: كتاب الصلة والآداب، باب: تحريم الظن والتجسس والتناجش ونحوها.

^۳ النجش: ئەوەيە لە نرخى شتومەكەكە زياد بكا، خۆيشى نايكرى، بەلكو بۆ ئەوەى براكەى بە زياتر بيكرى، يان زيانى ليبدات.

خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ مِنْ قَوْمٍ مِنْ قَوْمٍ مِنْ قَوْمٍ مَنْ فَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْراً مِنْهُنَّ وَلا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْراً مِنْهُنَّ وَمَنْ وَلا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلا تَنَابَزُوا بِالأَلْقَابِ بِئْسَ الاِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الإِيَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيراً مِنْ الظَّنِّ إِنَّ لَمْ يَتُبْ بَعْضَكُمْ بَعْضاً أَيُحِبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلا تَجَسَّسُوا وَلا يَغْتَبْ بَعْضَكُمْ بَعْضاً أَيُحِبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا الله إِنَّ الله تَوَّابٌ رَحِيمٌ * [الحوات: ١١-١٣].

واته: «ئهی ئهوانهی باوه پتاو هیناوه با هیچ کومه لیّن که پیاوان گالته به هیچ که س وکومه لیّن کی تری پیاوان نه کات وبه سوك و کهم ته ماشایان نه کات، له وه ده چیّت ئه وان باشتربن له مان، وبا هیچ کومه لیّن له ئافره تان گالته به هیچ کومه لیّن کی تری ئافره تان نه کات وبه سوك ته ماشای نه کات، له وه ده چیّت ئه وان چاکتربن له مان، تانه ش له یه کتر مه ده ن ویه کتر عه یبدار مه که ن و ناو و ناتوره ی ناشرین له یه کتر مه نین، که به پاستی خراپترین ناو وسیفه ت دوای ئیمان هینان: فیسقه: که بریتیه ناو وناتوره ی ناشیرین به یه کتره و نان، وهه رکه س ته و به نه کات و نه گه پیته و انه پاراستی سته مکاره یه کندی ئه وانه ی باوه پتان هیناوه به دوربن له زوربه ی گومانه کان، چونکه پیمی نه وانه ی باوه پتان هیناوه به دوربن له زوربه ی گومانه کان، چونکه

هدندیّك له گومانه كان تاوانه، سیخوری به سهر یه كتره وه مه كه ن، وغه یبه ت وزه می یه كتر مه كه ن، ئایا كه س له ئیّوه پیّی خوّشه گوّشتی براكه ی خوّی به مردویی بخوات، كه پیّتان ناخوّشه، كه واته خوّپاریّز بن، خوا لیّبورده وبه به زهییه » .

⁷. تهبیّت له خوّشی وناخوّشی وتهنگانه وفهرحانه ودارایی ونهداریدا له گه لیاندا بیّت.

لا به رائى كورى عازب ئه لنن: «خَطَبَنَا رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم حَتَّى أَسْمَعَ الْعُوَاتِقَ فِي بُيُوتِهَا، أَوْ قَالَ فِي خُدُورِهَا، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الإِيمَانُ قَلْبَهُ، لاَ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ، [وَلاَ تُؤْذُوا الْمِسْلِمِين، وَلاَ تُعَيِّرُوهُم]، وَلاَ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّ مَنْ تَتَبَّعَ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ».

واته: پهیامبهر وتاریّکی بوّ داین ودهنگی زوّر بهرز کردهوه به رادهیهك وایکرد کچه عازهبهکانی مالهوه گویّیان له دهنگی ببیّت، وفهرموی: ئهی ئهوانهی به دهم ئیّمانتان هیّناوه وئیمان نهرویشتوّته دلّتانهوه: غهیبهت وزهمی موسلّمانان مهکهن، وئازاری موسلّمانان مهدهن، وعهیبداریان مهکهن، وشویّنی عهیب وعهواریان مهکهون، چونکه ههرکهس شویّنی عهیب وکهموکورتی براکهی بکهویّت، خوای گهوره شویّنی عهورهت وکهمورتی ئهو دهکهویّت، هورکهسیش خوا شویّنی عهیب وعاری بکهویّت ئابروی ئهبات بهگهر له بن مالهکهی خوّیدا بیّت».

ئەوەش بە پێچەوانەى مونافىقەكانەوە كە لەكاتى خۆشى ودارايىدا لەگەل ئىماندارانن، بەلام لە تەنگانە ونارەحەتى پشتيان تێدەكەن.

خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنْ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ [الساء: ١٤١].

واته: ئهوانه ی خوّیان بو ئیّوه مه لاس داوه ، چاوه ری ده که ن بزانن چیتان به سهر دیّت، خیّره یا شهره ، وبو هه ردوکیشیان به گویّره ی نیفاقه که یان وه لاّمیان ئاماده کردوه ، جا ئه گهر هاتو توشی فه تح وسه رکه و تنیّک بون له لایه ن خواوه ، ئه وسا له به ر ده ستکه و تی جه نگ تا موسلمانان به شداریان بکه ن ، ئه لیّن : ئه ی ئیمه له گه للتاندا نه بوین ؟ خو ئه گهر کافره کان توشی به شیک بون له سه رکه و تن ، -جا سه رنج بده نه یفه رمو فه تح ، چونکه کافران فه تحیان بو ناکریت - ، مونافیقه کان ئه لیّن : ئایا ئیمه له سه ر ئیوه مان نه ده کرده و ه ویار مه تیمان نه دان ، ونه مانه یشت ئیمانداران زیانتان پی بگه یه نن هه تا پیمان کرابیت .

سهردانی کردنیان وحهزکردن له مولاقاتیان، ودانیشتن له گه لیاندا $^{\vee}$

له فهرمودهی قودسیدا هاتوه: «وَجَبَتْ مَحَبَّتِی للْمُتَزَاوِرِینَ فِیَّ» . واته: خوشهویستنی من پیویست ومسوّگهر بوه بوّ نهوانهی له پیناوی مندا سهردانی یه کتر ده کهن.

الْخرجه أَهْد والطبراني ولفظ أَهْد بتمامه: ((عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْخَوْلَانِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ مَسْجِدَ أَهْلِ دِمَشْقَ فَإِذَا حَلْقَةٌ فِيهَا كُهُولٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِذَا شَابُّ فِيهِمْ أَكْحَلُ الْعَيْنِ بَرَّاقُ الثَّنَايَا، كُلَّمَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ رَدُّوهُ إِلَى الْفَتَى -فَتَّى شَابُّ-، شَابُّ فِيهِمْ أَكْحَلُ الْعَيْنِ بَرَّاقُ الثَّنَايَا، كُلَّمَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ رَدُّوهُ إِلَى الْفَتَى -فَتَّى شَابُّ-، قَالَ: قُلْتُ لِجَلِيسٍ لِي مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، قَالَ: فَجِئْتُ مِنْ الْعَشِيِّ فَلَمْ يَحِيتُوا، فَرُحْتُ، فَإِذَا أَنَا بِالشَّابِ يُصَلِّي إِلَى لِيَحْضُرُوا، قَالَ: فَعَدَوْتُ مِنْ الْغَدِ، قَالَ: فَلَمْ يَجِيتُوا، فَرُحْتُ، فَإِذَا أَنَا بِالشَّابِ يُصَلِّي إِلَى اللهِ! قَالَ: سَارِيَةٍ، فَرَكَعْتُ ثُمَّ تَحَوَّلْتُ إِلَيْهِ، قَالَ: فَسَلَّمَ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَقُلْتُ: إِنِّي لَأُحِبُّكَ فِي اللَّهِ! قَالَ: فَمَدَّنِي إِلَيْهِ، قَالَ: كَيْفَ قُلْتَ؟ قُلْتُ! إِنِّي لَأُحِبُّكَ فِي اللَّهِ!

قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي عَنْ رَبِّهِ يَقُولُ: «الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلَّهُ»، قَالَ: فَخَرَجْتُ حَتَّى لَقِيتُ عُبَادَةَ بُن الصَّامِتِ فَذَكَرْتُ لَهُ حَدِيثَ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُنَ الصَّامِتِ فَذَكَرْتُ لَهُ حَدِيثَ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي عَنْ رَبِّهِ عَنَّ وَجَلَّ يَقُولُ: «حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَابِذِلِينَ فِي عَنْ رَبِّهِ عَنَّ وَجَلَّ يَقُولُ: «حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَابِذِلِينَ

له فهرموده يه كى تردا هاتوه: «أَنَّ رَجُلاً زَارَ أَخاً لَهُ فِي اللهِ، فَأَرْصَدَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكاً، فسأله أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أزورُ أَخاً لِي فِي اللهِ، قَالَ: هَلْ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكاً، فسأله أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أزورُ أَخاً لِي فِي اللهِ، قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا، قَالَ: لاَ، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ، قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ الله قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ» .

واته: پیاویّك سهردانی برایه کی خوّی کرد له پیّناوی خوادا، خوای گهوره فریشته یه کی له سهر ریّگاکه ی دانا چاوه ریّی ده کرد، پرسیاری لیّکرد: نیازی کویّت ههیه؟ ئهویش وتی: سهردانی برایه کم لهبهر خوا ده کهم، وتی: هیچ مافیّکت ههیه به سهریه وه ومهبهستی وهرگرتنه وه بیت ههبیّت، وتی: نه خیّر، تهنها نهوه نهبیّت که من لهبهر خوا خوّشیم ویستوه، فریشته کهش، وتی: منیش نیردراوی خوام بو لای توّ، که پیّت رابگهیه نم خوا خوّشی دهویّی وه ک نهوت خوّش ویستوه لهبهر خوا.

٨. رێزگرتن له مافه کانيان

فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ، وَالْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ، يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلَّهُ» وصححه الألباني رحمه الله في صحيح الجامع الصغير.

ا رواه مسلم: كتاب: البر والصلة، باب: فضل الحب في الله.

نابیّت مامه له لهسهر مامه لهی ئهوان بکات، ونابیّت نرخ لهسهر نرخی ئهوان دابنیّت، ونابیّت خوازبیّنی لهسهر خوازبیّنی ئهوان بکات، ونابیّت ریّگربیّت لهوه ی که ئهوان پیّشی ده کهون له شته حه لاّله کان.

پهیامبهری خواصلی الله وآله وسلم دهفهرموی: «ألا لا یَبعْ الرَّجُلُ عَلَی بَیع أَلرَّجُلُ عَلَی بَیْع أَخِیهِ، وَلاَ یَخْطُبُ عَلَی خِطبَتِهِ» . واته: با هیچ کهس مامه له نه کات به سهر مامه له ی براکه یدا، وبا خوازبینی نه کات به سهر خوازبینی براکه یدا.

له ریوایهتیکی تردا دهفهرموی: «ولا یَسُومْ علی سَوْمِ أَخِیهِ» آ. واته: «وبا نرخ لهسهر نرخی براکهی دانهنیت [ئهلیّن: واته: پاوهنکردن] آ».

لا رواه البخاري: كتاب: البيوع، باب: لايبع على بيع أخيه. ومسلم: كتاب: النكاح، باب: تحريم الخطبة على خطبة أخيه.

أَ أَخْرِجِهُ مَسَلَمَ: كَتَابَ: النكاح، باب: تحريم الجمع بين المرأة وعمتها. وقد بوب البخاري رحمه الله بابًا بعنوان: بَابٌ لَا يَبِيعُ عَلَى بَيْع أَخِيهِ وَلَا يَسُومُ عَلَى سَوْمٍ أَخِيهِ حَتَّى يَأْذَنَ لَهُ أَوْ يَتُرُكَ.

وصُورَة السَّوم أَنْ يَأْخُدْ شَيْئًا لِيَشْتَرِيَهُ فَيَقُولَ الْمَالِكُ: رُدَّهُ لأَبِيعَكَ خَيْرًا مِنْهُ بِثَمَنِهِ، أَوْ مِثْلَهُ بِأَرْخَصَ، أَوْ يَقُولَ لِلْمَالِكِ: اسْتَرِدَّهُ لأَشْتَرِيَهُ مِنْكَ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، وَإِنَّمَا يُمْنَعُ مِنْ ذَلِكَ مِثْلَهُ بِأَرْخَصَ، أَوْ يَقُولَ لِلْمَالِكِ: اسْتَرِدَّهُ لأَشْتَرِيَهُ مِنْكَ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، وَإِنَّمَا يُمْنَعُ مِنْ ذَلِكَ بَعْدَ اسْتِقْرَارِ الثَّمَنِ وَرُكُونِ أَحَدِهِمَا إِلَى الآخَرِ، وَأَمَّا صُورَةُ الْبَيْعِ عَلَى الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ عَلَى

٩. بهزهیی هاتنهوه به لاوازه کانیاندا

ههروه کو په یامبه رصلی الله علیه وآله وسلم فه رمویه تی: «لَیْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ یُوقِّرْ کَبِیرَنَا، وَیَرْحَمْ صَغِیرَنَا» ، واته: له ئیمه نیه ئهوه ی ریز له گهوره کانمان نه گری وبه گهوره کانماندا نه یه بچوکه کانماندا نه یه ته وه .

ههروهها پهيامبهر دهفهرموێ: «هل تُنْصَرُونَ وتُرْزَقُونَ إلا بِضُعَفَائِكُمْ؟» واته: «بِوْ مهگهر سهر دهكهون وروٚزی دهدریٚن ئهگهر لاواز

الشِّرَاءِ، فَهُو أَنْ يَقُولَ لِمَنْ اشْتَرَى سِلْعَةً فِي زَمَنِ الْخِيَارِ: افْسَخْ لأَبِيعَكَ بِأَنْقَصَ، أَوْ يَقُولَ لِلْبَائِعِ: افْسَخْ لأَشْتَرِيَ مِنْكَ بِأَزْيَدَ. وَاخْتَلَفُوا فِي صِحَّةِ الْبَيْعِ الْمَذْكُورِ فَدْهَبَ الْجُمْهُورُ إِلَى صِحَّتِهِ مَعَ الإِثْمِ وَذَهَبَ الْحَنَابِلَةُ وَالْمَالِكِيَّةُ إِلَى فَسَادِهِ فِي إِحْدَى الرِّوَايَتَيْنِ عَنْهُمْ ، وَبِهِ جَزَمَ ابْنُ حَزْم. انظر فتح الباري.

^{&#}x27; قال في «منتهى الأرب»: الاستيام: «بهاوكردن» بالفارسية.

أخرجه الترمذي: كتاب: البر والصلة، باب: ماجاء في رحمة الصبيان.

[&]quot; أخرجه الترمذي: كتاب: الجهاد، باب: ما جاء في الاستفتاح بصعاليك المسلمين. والنسائي: كتاب: الجهاد، الاستنصار بالضعيف. وأبو داود: كتاب: الجهاد، الاستنصار بردُلُ الخيل والضعفة.

وبی دهسه لاته کانتان نه بین، واته: به هوی بی ده سه لات و لاوازه کانتانه وه خوای گهوره به زهیی پیتاندا دیته وه، سه رتان ده خات و روزیتان ده دات».

خواى بهرزيش دهفهرموى: ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ [الكهف:٢٨].

واته: ئهی پهیامبهر ح خوّراگر به، لهگهلا ئهوانهدا که به بهیانیان وئیواران له پهروهردگاریان دهپارینهوه وزیکری دهکهن ودهیانهویّت خوا له خوّیان رازی بکهن، رو لهوانه وهرمهگیره و رو بکهیته دونیا ویستان وئهوانهی جوانی ژیانی دونیایان دهویّت.

٠ ١. دوعاكردن بۆيان وداواى ليخۇشبون كردن بۆيان

خوای ته عالا ده فه رموی: ﴿ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُوْمِنِينَ وَالْمُوْمِنَاتِ ﴾ [محد:١٩]. واته: داوای لیخوشبون بو تاوانی خوّت وتاوانی ئیماندارانی پیاو وئافره ت بکه.

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

ههروهها خوا سبحانه دهفهرميّ: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اعْفِرْ لَنَا وَلإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالإِيمَانِ ﴾ [الحشر:١٠].

واته: وئهوانهشی که له دوای هاوه لانهوه -کوچبهران وپشتیوانان-هوه دین، ئهلیّن: ئهی پهروهردگارا لهئیّمه خوّش ببه ولهو برایانه شمان خوّش ببه که له پیّش ئیّمه وه به ئیمانه وه روّیشتون.

ئاگاداريەك:

سهباره ت به و فه رمايشته ى په روه ردگار كه ده فه رموى : ﴿لا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنْ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ الله يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ [المتحنة:٨].

ئهم ئایهته مانای ئهوهیه: ههر بی باوه پیک ئازاری موسلمانانی نه دا وله گهلیاندا شهری نه کردن، ئهوا موسلمانان لهبه رامبه ری ئهوه دا پاداشتیان ده ده نه و ها که له گهل کردن

ا واته: خوا ریّگریتان ناکات که چاك ودادگهر بن له ئاست ئهو کافرانهی که ئازاری موسلّمانانیان نهداوه ولهگهلّیان نهجهنگاون وله مالا وزیّدی خوّیان دهریان نه کردون, خوا دادگهرانی خوّش دهویّت.

ودادگهربون لهگهلیاندا له کاروباری دونیادا، به لام به دل خوشیان ناوین، چونکه خوا سبحانه ده فه رموی: ﴿أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَیْهِمْ ﴾، واته: که چاك ره فتاریان لهگه لدا بکهن وداد په روه ر بن لهگه لیاندا، نهیفه رموه: که خوشیانتان بوین و دوستایه تیان لهگه لدا بکه ن دوستایه تیان له گه لدا بکه ن .

واته: ئهگهر هاتو دایك وباوكت كۆششیان لهگهلدا كردی هاوهل بو من پهیدا بكهیت بهبی هیچ بهلگه وزانستیك، ئهوا بهگوییان مهكه، وله دونیادا

له راستیدا تیّگهیشتن لهم جیاوازیه کیّشهیه کی زوّر چاره سهر ده کات، وشوبهه یه کی زوّر ده رهویینیته وه، نه و پهیامبه ره ی ده فه رموی : «نیّوه له سهره تاوه سلاو له جوله که مه کهن»، ههر نه و پهیامبه رهیه : هاوسیّی جوله که ی هه یه ومافی هاوسیّیه تی ده دات وقه رزی لیّکردون وسته می لیّنه کردون، نه لیّن : عه بدوللای کوری زوبه ی ناژه لیّکی سه ربریوه یه که م جار به شی دراوسی خوله که که ی داوه.

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن نە ئىسلامدا

به باشی هه لسوکه و تیان له گه لذا بکه و شوینی رینبازی ئه وانه بکه وه بو لای من گه راونه ته وه » ا

[ليره شدا هه لسوكه وت ومامه له ى دونيايى ئهبينت چاك بينت به لام به دل نابيت خوشيا نمان بوين].

«جاریکیشیان دایکی ئه سا هات بو لای ئه سا و داوای سیلهی ره حم گهیاندنی لیکردبو که نهیپچرینی، دایکیشی کافر بو، بویه ئه سا بو ئه و مهبه سته داوای ئیزنی له پهیامبهر کرد، ئهویش به ئه سائی فهرمو: سیلهی خزمایه تی بگهیه نه و سهردانی دایکت بکه»۲.

ؠؘۯؙۿڔؖٛۯۺ۠ڰ

نهوانهن که ئیمانیان بهخوا وفریشته کان وکتیبه کان وپیغه مبهران وروّژی دوایی هیّناوه, و تهسلیمی خودان وگهراونه تهوه بو لای ئهو. ریّبازیشیان بریتیه له گهرانه وهی دل ولاشه بو لای خوا، بروانه ته فسیری سه عدی.

^٢ أخرجه البخاري: كتاب الهبة، باب الهدية للمشركين. ومسلم: كتاب الزكاة، باب فضل النفقة والصدقة على الأقربين والزوج والأولاد.

ئه مه ش له به رئه وهى خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿لا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ يُوادُّونَ مَنْ حَادَّ الله وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ﴾ [الجادلة: ٢٧].

واته: کهسانیک شک نابهیت بروایان بهخوا وروزی دوایی ههبیت له ههمان کاتدا کهسانیکیان خوشبویت که دژایهتی خوا وپهیامبهره کهیان کردبیّت، ئهگهر چی باوکیان بن یان نهوهیان بن یان عهشیرهتیان بن.

جا سیلهی رهحم وپاداشت دانهوهی دونیایی شتیکه، خوشهویستی ودوستی شتیکی تره.

چونکه سیلهی ره حم گهیاندن و جوان ره فتارکردن، هاندانی تیدایه بو بی باوه ران بو هاتنه نیو ئیسلام، بویه ئه و دو شته له هوکاره کانی بانگه وازکردنن، به پیچه وانهی دوستایه تی و خوشه ویستی، ئهم دوانه نیشانه ی دان پینان و رازی بونه به وه ی بی باوه رله سه ریه تی مهمه شده بیته هوی بانگه و از نه کردنی بو ئیسلام.

بهههمان شیّوه حهرامبونی خوّشویستنی کافران، مانای ئهوهنیه بازرگانی حهلالیان لهگهلدا نهکریّت وشتومهك ودروستکراوه بهسودهکانیان

نههیّنریت وسود لهشارهزایی وداهیّنانه کانیان وهرنه گیریّت. ئهوه پهیامبهری خوایه ئیبن ئورهیقتی لهیسی به کری گرت بو ئهوه ی ریّگهیان پیشان بدات بو شاری مهدینه، کهچی کافریش بو '.

قەرزىشى لە ھەندىك جولەكە كردوه ٢.

أخرجه البخاري: كتاب الإجارة، باب استئجار المشركين عند الضرورة أو إذا لم يوجد أهل الإسلام. عن عائشة وذكرت قصة الهجرة من بدايتها.. إلى أن قالت:.. وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ وَهُو مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيّ هَادِيًا خِرِّيتًا -وَالْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ - قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُو عَلَى خِرِّيتًا -وَالْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ - قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُو عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرْيٍ بَعْدَ ثَلَاثٍ لِيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا واعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ وَانْظَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالدَّلِيلُ فَأَخَذَ بِهِمْ طَرِيقَ السَّوَاحِلِ..

المنتقراض وأداء الديون والحَجْر والتفليس، باب: من اشترى بالدين وليس عنده ثمنه أو ليس بحضرته. عن عائشة «أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَرَهَنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ». قال ابن المنذر: وكذلك اشترى صلى الله عليه وسلم الشعير من اليهودي إلى أجل.

موسلمانانیش ههر له دیر زهمانهوه کالا وشتومهك ودروست کراوهکانی ئهوانیان به کارهیناوه، ئهمهش شت کرینه به پاره وهیچ فهزل ومنهتیکی تیدا نیه.

ئەمەش نابىتە ھۆى خۆشويستن ودۆستايەتى كردنيان، كە حەرامە، خواى مەزن خۆشويستن ودۆستايەتى كردنى ئىمانداران ورق لىنبون ودوژمنايەتى كردنى كافرانى واجب كردوه.

خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوا وَنصَرُوا أُوْلَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْض وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِن وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِن اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ اللَّهُ عَمْلُونَ بَصِيرٌ *وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَة بِمَا اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴾ [الأنفال: ٢٧].

واته: ئهوانهی باوهرپان هیناوه وکوچیان کردوه وجیهادیان کردوه له پیناوی خوادا بهمال ونهفسیان، وئهوانهشی که له مال وحالی خویاندا جیگای کوچبهرانیان کردهوه وپشتگیریان کردن وسهریانخستن، ئا ئهوانه

به راستی هدند نکیان دوست و پشتیوانی هدند نکی تریان، و نه وانه شی نیمانیان هیناوه و کوچیان نه کردوه هیچ دوستایه تی و سه رخستنیان و پشتیوانیه کیان له سه رتان نیه تا کوچ ده که ن، خو نه گه ر داوای سه رخستنیان لیخردن له بو شه ریخی دینی، نه وا پیویسته له سه رتان سه ریان بخه ن و کومه کیان بکه ن، جگه له دژی نه و خه لکانه نه بیت که له نیوان نیوه و نه واندا په یان هه بیت، نه و کات نه و په یانه مه شکینن و واز له سه رخستنیان به ین، خوای گه وره ش بینایه به کرده وه کانتان و نه وانه شی بی باوه رین هه ند نیکیان دوست و پشتیوانی هه ند نیکی تریان، خو نه گه ر نیوه ی بیاده رین دوستی یه کرد و به بیان دوستی و پشتیوانی هدند نیکی تریان، خو نه گه ر نیوه کیماندار دوستی یه کر نه رو ده بینه که وره له سه ر زه و به داد دوستی دو ایک بینه که وره له سه ر زه و به داد.

حافظ نیبن کهسیر دهفهرموی: مانای فهرمایشتی: ﴿إِلاَّ تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِیرٌ ﴾ یانی: ئهگهر خوّتان به دور نهگرن له

ا ذكر العلماء أن الأهل الحديث مراتب:

⁻ المسنِد: وهو الذي يقتصر على سماع الأحاديث وإسماعها ، من غير معرفة بعلومها أو إتقان لها، وهو الراوية فقط.

موشریکه کان ورقتان لیّیان نهبیّت ودوّستایه تی و پشتیوانی باوه رداران نه کهن، ئه وا شه ر وفیتنه و خراپه له نیّو خه للکدا به رپاده بیّت، ئه مه ش بریتیه: له په شیّو بونی گوزه ران و تیّکه لاّ بونی شته کان و تیّکه لاّ و بونی باوه رداران به

- الحديث: وهو من يشتغل بعلم الحديث رواية ودراية ، ويطلع على كثير من الروايات وأحوال رواتها.

- الحافظ: فإن توسع في ذلك -مما ذكرناه عن المحدث- حتى عرف شيوخه وشيوخ شيوخه، طبقة بعد طبقة، بحيث يكون ما يعرفه من كل طبقة أكثر مما يجهله، فهذا هو الحافظ. والحافظ عند كثير منهم مرادف للمحدث.
- الحاكم وهو من أحاط علمه بجميع الأحاديث المروية متناً وإسناداً، وجرحاً وتعديلاً وتاريخاً.
- وزاد بعضهم لقب أمير المؤمنين: وهو لقب لم يظفر به إلا أئمة هذا الشأن كشعبة بن الحجاج وسفيان الثوري وإسحاق بن راهويه وأحمد بن حنبل والبخاري والدارقطني من المتقدمين، وابن حجر من المتأخرين.

وهناك من زاد ونقص في العدد وفي التعريف، وما ذكرناه للتصور لا لذكر الراجح. انظر: شرح الموقظة في علم المصطلح لعبدالله السعد، والباعث الحثيث لأحمد محمد شاكر، وتيسير مصطلح الحديث لمحمود الطحان.

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

بیباوه ران، به و هویه وه خراپه وفهسادیکی زور به رفراوان و پهرش وبالاو رو دهدات. ت.و.

دهليم: ئەمە ئەوەيە كە لەم رۆزگارەدا رويداوه، خواش پشت وپەنايە.

سيّيهم: بهشه كانى خه لك، لهواجب بونى «الولاء والبراء» دهرهه قيان

خەلكى لە دۆستايەتى ورق ليبوندا دەبنە سى بەشەوە:

بهشى يهكهم: ئهوانهن كه خۆشدهويسترين به خۆشويستنيكى پاك وپوختانه كه هيچ رق ودژايهتيهكى تيدا نيه.

ئەمانەش بريتين: لە باوەردارە موخليصەكان، لە پەيامبەران وراستگۆيان وشەھيدان وپياوچاكان.

له پیش ههموشیانهوه پهیامبهری خوایه صلی الله علیه وآله وسلم که خوشویستنی ئهبی گهورهتر بی له خوشویستنی نهفس وکور وباوك وههمو خهالکی.

پاشان خۆشویستنی خیزانه کانی «دایکانی ئیمانداران»، وئال وبهیته پاکه کانی وهاوه له بهریزه کانی دیت، بهتایبه ت خهلیفه پاشیدیه کان وباقی ده مژده پیدراوه که آ، و کوچه دران و پشتیوانان و ئه هلی به در و ئه هلی بیعه ی پیزوان و پاشان خوشویستنی باقی هاوه له به پیزه کان - په زای خوا له هه مویان بنت -.

پاشان دوای ئهمانه شویننکهوتوان «التابعین»، وسهردهمه فهزلداره که و پیشینان و پیشهوایانی ئهم ئوممه ته دیت -وه ک چوار ئیمامه که -.

[﴿] خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿ النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُم ﴿ وَاللَّهِمْ اللَّهُ اللَّ

اً ده مژده پيدراوه كه: له حهديسيّكى صهحيحدا هاتوه، پهيامبهر ح فهرمويهتى: «أَبُو بِكُو فِي الْجَنَّةِ، وَعُلِيُّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُلْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَطُلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَطُلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَطُلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْجَنَّةِ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَاصٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ». رواه أحمد وسَعِيدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نَفَيْلٍ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ». رواه أحمد والترمذي وأبو داود وغيرهم من حديث عبد الرحمن بن عوف وسعيد بن زيد.

خواى ته عالا ده فه رموى: ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلاٍ خُوانِنَا اللَّذِينَ سَبَقُونَا بِالإِيمَانِ وَلا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلاَّ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَلاٍ خُوانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالإِيمَانِ وَلا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلاَّ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَلاِخْوَانِنَا اللَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَلاِئِكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ [الحشر: ١٠].

واته: ئهوانهش که بهدوای کۆچبهران وپشتیواناندا دین، ئهلین: پهروهردگارا! له ئیمه ولهو برایانه شمان خوش ببه که به ئیمانهوه پیش ئیمه رویشتون، وهیچ بوغز ورق وکینه یه که له ئاست ئیمانداران مه خهره دلمانه وه، پهروهردگارا به راستی تو به سوز ومیهره بانی.

به راستی که سیّك ئیمان له دلّیدا هه بیّت هه رگیز رقی له هاوه لآن و پیّشینانی ئهم ئوممه ته نابیّته وه. وئه وه شی رقی لیّیانه ته نها گوم را ودل نه خوّش ومونافیقه کان و دو ژمنانی ئیسلامه وه ك: شیعه و خه وارج داوای بیّوه یی له خوا ده که ین.

ا بهگوشراوی وبه پوختی: ئهوانهن که زیاده پرهوی ده کهن له خانه واده ی پهیامبه ردی ها خیلافه ت وئیمامه ت ته نها له خانه واده به پریزه که ی پهیامبه ردا که کورتهه لاینن، فهزلی ئیمامی عهلی ده ده نه سهر هه موو ها وه لاندا ها. له پیوایه تی صه حیح ترین و ناودار ترین کتیبیان که کافیه: ئه بوبه کر وعومه روعوسمان و عائیشه و حه فصه به کافر ده زانن، به لاکو

بهشى دوهم: ئەوانەن كە دەبوغزىندرىن ودۋايەتى دەكرىن بە پاك وپوختى، كە ھىچ خۆشەويستن ودۆستايەتيەكى تىندا نەبىت.

همموویان کافرن، همروه که رپیواته صمحیحه -ناصمحیحه-کانی خوّیاندا هاتوه ئملّی: «هاوه لاّن همموویان هملّگمراونه تموه تمانی نمبیّ»، به حموتیش هاتووه، همروه ها قورئان به دهستکاری کراو دهزانن. له رووی قمده رهوه دیدوبوّچونیان وه کو قمده ریه کان وان.. پیّیان ده گوتریّت شیعه «لایمنگر-پشتگیر-سمرخهر» بههوّی لایمنگریان بو نال وبهیت، پیّسیان دهوتریّت «رافضة-رهفزکهر» چونکه رهفزی زهیدی کوری حوسمینی کوری عملی کوری نمبو تالیبیان کرد، کاتیّک پیّیان وت: چی ئملیّی له بارهی ئمبوبه کر وعوممرهوه؟ نمویش ستایشی کردن ووتی: نموه دو وهزیره کمی باپیری منن یانی پهیامبمر هیه، ئموهبوو پشتیان تیّکردو و رهفزیان کرد، بوّیه ناونران رافیزه. همندیّک ئملیّن: رهفزکمر تمنها بموانمیان نموتریّ، که به ناشکرا هاوه لاّن به کافر دهزانن وجنیّویان پی دهدهن، نممهش رای پهسمنده. بروانه کتیّبی دهمیّک له میتوی ئیسلام پهراویّزی ژ « ۱ » ل۳۳۸.

ا نهوانهن که خروجیان کرد له نیمامی عهلی شیسه، ههرکهس تاوانیّکی گهوره بکات به کافری دهزانن و نهلیّن: به ههتا ههتایی له دوّزهخدا دهمیّنیّتهوه، ههروهها دهسهلاّتداری فاسق به کافر دهزانن بوّیه خروج لیّکردنی به حهلالا دهزانن، ههروهها نهمانیش نیمامی عهلی وموعاویه وعهمر ونهبو موسایان به کافر دهزانن، حروریهیشیان پی دهگوتریّت - شویّنیّکه نزیك کوفه - چونکه کاتیّك خروجیان کرد له نیمامی عهلی شیسه دهرچوون بو نهو جیّگایه. بروانه کتیّبی دهمیّك له میّژوی نیسلام پهراویّزی ژ «۲» له ۲۳۳۸.

ئهمانهش کافره پهتیهکانن: له بی باوه ران وهاوبه ش پهیداکه ران ومونافیقان وهه لنگه راوان وبی دینه کان به سه رجه م ره گهزه کانیانه وه.

وهك خواى ته عالا دهفه رموى: ﴿لا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ يُوادُّونَ مَنْ حَادَّ الله وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَضِيرَتَهُمْ ﴾ [الجادلة: ٢٢]. [پيشتر واتامان كرد].

ههروهها دهبينى خواى ته عالا عهيبدارى به نى ئيسرائيل ده كات وده فه رموى: ﴿ تَرَى كَثِيراً مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ، وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيراً مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ إللَّه وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيراً مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ [المائدة: ٨٠-٨].

واته: دهبینی زوربهیان دوست وپشتیوانی بیباوه رانن، سویند بی کاریکی خراپیان ئه نجامدا که خوایان له خویان تو ره کرد وله سزای دوزه خیشدا ده میننه وه، خو ئه گهر ئه وانه باوه ریان بهینایه به خوا و په یامبه ره کهی وبه وهی بوی دابه زیوه، ئه وکاته ئه و کافرانه یان نه ده کرد به دوست و پشتیوانی خویان، به لام زوربه یان له فه رمانی خوا ده رچون.

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن نە ئىسلامدا

بهشی سیّیهم: تهوانهن له رویه کهوه خوّشده ویستریّن وله رویه کهوه دهبوغزیّندریّن د.

ئەمانەش تاوانبارانى ئىماندارانن، لەم كەسانەدا خۆشەويستن ورق لىنبون كۆدەبىنتەوە، خۆشدەويسترىن بەھۆى ئەو ئىمانەى ھەيانە، دەبوغزىندرىن بەھۆى ئەو سەرپىچيانەى ھەيانە -كە ناگەنە ئاستى كوفر وشىرك-.

خۆشویستنیشیان ئهوه دهخوازی که ئامۆژگاری بکرین ونکولیان لی بکری، بویه نابیت بیدهنگ بین له ئاست سهرپیچیهکانیان، بهلکو جلوگیریان لیدهکریت وفهرمانیان پیدهکریت به چاکه ونههیان لیدهکریت له خراپه، وحهدد وتهمبیکردنهکانیان بهسهردا جیبه جیده کریت وتاوه کو دهست بهرداری تاوانه کانیان بین وبگهرینه وه له خراپه کانیان.

به لام له گه ل نه وه شدا نابیت به ته واوه تی رقمان لییان بیت و ته به را وحاشایان لیبکهین ، وه کو خه واریج نه مه ده لین ده رباره ی نه و که سانه ی که تاوانی گه و ره یان نه نجام داوه و نه گه یشتوته ناستی ها وه ل په یدا کردن - .

۱ بوغز: واته رق.

به ههمان شیّوه خوّشناویستریّن ودوّستایه تی ناکریّن به تهواوه تی، وه کو مورجیئه ئهمه ده لیّن، به لکو دهبیّت ناوه ند بگیریّت له باره یانه وه، به و شیّوه یه یاسمان کرد، که بو چونی ئه هلی سوننه ت وجه ماعه ته.

جا خوّشویستن لهبهر خواو رق لی بون لهبهر خوا توندوتوّلاترین و پتهوترین دهسکی باوه ره «عری الایمان» ، وخهلکیش لهروّژی قیامه تدا لهگهل ئهو کهسانه ن که خوّشیان دهویّن وه کو له فهرموده دا هاتوه .

رق ليبونى باوه ردارى تاوانبار، كه وهك رق ليبونى بى باوه رنيه، به لكو بهشى عيمانه كه خوشه ويستى تيدايه، به للكه كهى ئه وحه ديسهى بوخاريه له ئيمامى عومه رهوه دهيكي ريته وه و خوشه ويستى تيدايه، به للكه كهى ئه وحه ديسهى بوخاريه له ئيمامى عومه رهوه دهيكي ريته وه: «أَنَّ رَجُلًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ عَنْ كَانَ اسْمُهُ عَبْدَاللَّهِ، وَكَانَ يُلَقَّبُ حِمَارًا، وَكَانَ يُضْحِكُ رَسُولَ اللَّهِ عَنْ ، وَكَانَ النَّبِيُّ عَنْ قَدْ جَلَدَهُ فِي الشَّرَابِ، فَأْتِيَ بِهِ يَوْمًا فَأَمَرَ بِهِ فَجُلِدَ، فَقَالَ النَّبِيُّ عَنْ اللَّهُمُّ الْعَنْهُ مَا أَكْثَرَ مَا يُؤْتَى بِهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ هَا الله وَرَسُولَهُ».

أ تهم وته يهى شيخ له حه ديسينكى صه حيحدا هاتوه كه ته به رانى له تيبن عابباسه وه ريوايه تى ده كات، په يامبه ر الله فه رمويه تى: «أوثق عرى الإيمان: الموالاة في الله والمعاداة في الله والمعاداة في الله والمعفن في الله عز وجل».

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

به لام دهبینین ئهمرو بارودوخه که گوراوه وزوربه ی خه لکی دوستایه تی وخوبه ریکردنیان له پیناوی دونیایه، ئه گهر که سیک ته ماعیکی دونیاییان پینی ههبیت دهبنه دوستی، ئه گهر دوژمنی خوا و په یامبه ر ودینی موسلمانانیش بیت.

خۆ ئەگەر تەماعیکی دونیایان پینی نەبیت، دوژمنایەتی دەكەن ئەگەر وەلی خوا وپەیامبەرەكەی بینت، بەھۆی بچوكترین شتەوە تەنگی پی هەلدەچنن وسوكايەتى پیدەكەن.

قال الملا علي القاري في المرقاة: وعرى الإيمان: هي في الأصل ما يتعلق به من طرف الدلو والكوز ونحوهما فاستعير لما يتمسك به في أمر الدين يتعلق به من شعب الإيمان وقوله أوثق أي أحكم...

لا تهم وته يهى شيخ - خوا بيپاريزيت - له حه ديسيكى صه حيحه يندا هاتوه له ئيبن مه سعوده وه: «جاء رجل إلى رسول الله ، فقال: كيف ترى في رجل أحب قوماً ولما يلحق بهم؟ فقال رسول الله الله المراء مع من أحب».

عهبدولاى كورى عهباس دهفهرموى -وهك ئيبن جهرير ريوايهتى كردوه-: «مَنْ أَحَبَ فِي اللهِ، وأبغضَ في اللهِ، والى في اللهِ، وعادى في اللهِ، فإنما تُنالُ وَلايةُ اللهِ بذلك، وقد صارت عامة مؤاخاة الناسِ على أمرِ الدُنيا، وذلك لا يُجدي على أهلِهِ شَيئاً ».

واته: ههر کهس خوشویستنی لهبهر خوا بین، ورق لیبونی لهبهر خوا بین، ودوستایه تی لهبهر خوا بین، دوستایه تی لهبهر خوا بین، دولایه تی خوا «دوستایه تی خوا» تا بهمانه به دهست دین، زورینه ی خها وایان لیهاتوه برایه تیان لهسهر دونیایه که هیچ قازانجیک به خاوه نه کهی ناگهیهنیت»

له ئەبو ھورەيرەوە ئەلىّى: پەيامبەرى خوا فەرمويەتى، پەروەردگارى مەزن فەرمويەتى: «مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ» بوخارى ريوايەتى كردوه.

شیخ -خوا بیپاریزیت- وا دهلین، وا دیاره له غهیره خویهوه نهقلی کردوه، به لام ههندیک له زانایان ئهلین لای ئیبن جهریر گهراون نهیاندوزیوه تهوه. ئهمه جگه لهوهی ئهسهریکی زهیفه.

[،] أخرجه البخاري: كتاب: الرقاق، باب: التواضع .

واته: ههركهسيك دژايهتى دۆستيكى من بكات، ئهوا شهرى لهگهلدا رادهگهيهنم.

توندترین که سینکیش که دژایه تی دینی خوا بکات، ئه وانه ن که دژایه تی هاوه له به پیزه کانی په یامبه ری خوا ده که ن صلی الله علیه وآله وسلم وجوینیان پی ده ده ن وله که داریان ده که ن.

پهيامبهرى خوا صلى الله عليه وآله وسلم دهفهرموى: «الله الله في أصْحَابِي، [الله الله في أصْحَابِي، [الله في أصْحَابِي]، لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضاً [بَعْدِي، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحُبِي أَبْغَضَهُمْ]، فمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي، فَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَاهُمْ وَمَنْ آذَى الله يُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ». أخرجه الترمذي وغيرُه (

رواه الترمذي: كتاب المناقب، باب: فيمن سب أصحاب النيي. من حديث عَبْدِ اللّهِ بْنِ مَعْفَلْ. وقال: هذا حديث حسن غريب لا نعرفه إلا من هذا الوجه، وضعفه الألباني، ولكن صح الخبر عن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم أنه قال: «احْفَظُونِي في أصْحابِي، ثُمَّ الذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَفْشُو الكَذِبُ، حَتَّى يَشْهَدَ الرَّجُلُ وما يُسْتَشْهَدُ، ويَحْلِفَ وما يُسْتَشْهَدُ، ويَحْلِفَ وما يُسْتَحْلَفُ». وكذلك صح عنه بل هو في الصحيحين، أنه قال: «لاتسبوا أصحابي، فَلَوْ أَخَدَكُمُ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلا نَصِيفَهُ»، واته: «جنيو وقسه به

واته: ئامان ئامان خواتان له یاد بیّت له ئاست هاوه له کانم، مهیانکهن به جیّگای تانه و ته شهر، جا ههرکهس ئازاریان بدات، ئازاری منی داوه، وههرکهس ئازاری من بدات، ئازاری خوای داوه، وههرکهسیّك ئازاری خوا بدات، نزیکه له ناوی بدات.

تەنانەت لاى ھەندىك لە گروپە گومراكان داايەتى كردنى ھاوەلان وجنيو پيدانيان دين وعەقىدەيە .

پهنا ده گرین به خوا له تورهیی وئینشی سزای، وداوای لیبوردن وبیوهیی لیده کهین .

وصلى الله وسلَّم وبارك علي نبينا محمد وآلِه وصحبِه

هاوه لأنم مه لين، سويند بهوهى نه فسى منى به دهسته ئه گهر يه كينكتان به ئه ندازهى كيوى ئوحود زير ببه خشى ناگاته مشتيكى ئه وان به لكو نيوه مشتيكيشيان. رواه البخاري: كتاب: فضائل الصحابة، كتاب: فضائل الصحابة، باب: تحريم سب الصحابة.

ل ئەو كۆمەللەش شىعەكانن خوا لە شەر وخراپەيان بان پاريزى.

چاوەرنى ئەم بەرھەمانە بن إن شاء الله:

- ۱- چرای روناك له سیرهی پهیامبهری راستگوی دهستپاك. تهواو بووه خوای میهرهبان له چاپدانی ئاسان بكات. «۲ بهرگ».
- ٢- إتحاف الأخيار عن كيفية صلاة النبي
 خواى ميهرهبان له چايدانى ئاسان بكات.
- ۳- جیاوازی نیّوان موسلّمانان. هوّکار وچارهسهر.تهواو بووه خوای میهرهبان له چاپدانی ئاسان بکات.
- ٤- تەبەروك كردن وجۆرەكانى. «نامىلكه»تەواو بووە خواى مىھرەبان لە چاپدانى ئاسان كات.
- ^٥- پهروهرده کردنی مندالآن و بهرپرسیاریّتی دایکان و باوکان. تهواو بووه خوای میهرهبان له چایدانی ئاسان بکات. «نامیلکه»
 - ٦- جيهاني جنوّكه و شهيتانهكان.تهواو بووه خواي ميهرهبان له چاپداني ئاسان بكات.
 - ۷- كارەكانى دل . تەواو بووە خواى ميهرەبان لەچاپدانى ئاسان بكات
- انی ئاسان که چاپدانی خوای گهوره. تهواو بووه خوای میهرهبان له چاپدانی ئاسان بکات.

دۆستايەتى و خۆبەرىكردن ئە ئىسلامدا

9- وه فا و ئهمه کداری پیخه مبه ری خوا ایک . «نامیلکه». ته واو بووه خوای میهره بان له چایدانی ئاسان بکات.

• ۱ - رۆژهەلاتناسى و رۆژهەلاتناسان. «نامىلكە» خواى مىھرەبان تەواو بوونى ئاسان بكات.

۱۱- داویّن پیسی هوٚکارهکانی، کاریگهریهکانی، چارهسهر. خوای میهرهبان تهواو بوونی ئاسان بکات.

۱۲ - نهخوٚشیه کانی دل خوای میهرهبان تهواو بوونی ئاسان بکات.